

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN SANATÇI-
ÖĞRETMEN KİŞİLİKLERİNE YÖNELİK ALGILARININ
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Maşide BAŞ

**TRABZON
Kasım, 2023**

**TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN SANATÇI-
ÖĞRETMEN KİŞİLİKLERİNE YÖNELİK ALGILARININ
İNCELENMESİ**

**Maşide BAŞ
ORCID:0000-0003-1649-903X**

**Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünce Yüksek
Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Danışmanı
Prof. Dr. Raif KALYONCU
ORCID: 0000-0002-8823-0315**

**TRABZON
Kasım, 2023**

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçalarda yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit Programı’yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm

Maşide BAŞ

14 / 11 / 2023

ÖN SÖZ

Sanat Öğretmenliği bir mesai işidir. Öğretmen, öğretim yapacağı saatler içerisindeyken kimliğinin gereğini sonuna kadar yerine getirir. Mesai saatleri dışında ise; mesleğinin, yaşamının belirleyici etkeni olması beklenmez. Sanatçı öğretmenler, uygulamalarını, profesyonel meslekleri olarak görmenin yanı sıra “yaşam biçimi” olarak görürler. Sanatçı öğretmenlerin etkinliklerine ve inançlarına odaklanmak için güçlü öz kimlikler geliştirmeleri gerekir. Çünkü öğretmenlik mesleği, dinamikleri gereği, branşı her ne olursa olsun zaten oldukça zor ve emek isteyen bir meslektir.

Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin aynı zamanda sanatçı bir ruh taşıdığını hayatım boyunca düşündüm ve yüksek lisans eğitim sırasında bu konu üzerinde araştırmalarda bulundum. Günümüzde Sanatçı-Öğretmen terimi yerine sanat eğitmeni kavramının kullanılması iki terimin farkından değil kullanım alışkanlığından olduğunu belirterek tez çalışmamda iki terimde yer almaktadır. Bu araştırmalarımın ve ulaştığım sonucun bundan sonraki araştırmalara ışık tutmasını temenni ediyorum.

Tez çalışmam boyunca değerli bilgileri ve sabrı ile desteklerini esirgemeyen, öğrencisi olmaktan onur duyduğum kıymetli danışmanım Prof. Dr. Raif Kalyoncu 'ya teşekkür ederim. Kendisine minnettarım.

Yüksek lisans öğrenimim sürecinde ders aldığım ve bilgileri ile bana çok şey katan sevgili Şenay Baş ve Seda Liman Turan hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim. Tez yazım sürecinde kendisinden çok şey öğrendiğim, sabırla ilgilenen Zümrüt Şen hocaya teşekkür ederim. Lisans, yüksek lisans ve öğretmenlik hayatımda Sanatçı-Öğretmen kimliğini taşıyarak bana yol gösteren tüm öğretmenlerime sevgilerimi sunuyorum. Ne zaman zorlansam bir fikre ya da eleştire ihtiyac duysam bilgi ve tecrübeleriyle her daim yol gösteren Serpil Kazancı 'ya teşekkür ederim.

Hayatımın her evresinde yanımda olan bir melek gibi koruyucum olan, hiçbir zaman sevgisini, inancını ve desteğini esirgemeyen hayattaki en büyük güç kaynağım annem Şöhret Ertürk'e sonsuz şükranlarımı sunarım. Sevgili eşim ve kızlarım iyi ki varsınız.

Kasım, 2023
Maşide BAŞ

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
RESİMLER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
1. GİRİŞ	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	3
1. 1. 1. Alt Amaçlar.....	3
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	3
1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1. 4. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1. 5. Tanımlar	4
2. LİTERATÜR TARAMASI	5
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	5
2. 1. 1. Sanat.....	5
2. 1. 2. Sanatçı.....	6
2. 1. 3. Sanatçı-Öğretmen	7
2. 1. 4. Sanat Eğitimi ve Türkiye’de Sanat Eğitimi	9
2. 1. 5. Sanat Eğitimin Gerekliliği	12
2. 1. 6. Görsel Sanatlar Eğitiminde Müfredatın Önemi	14
2. 1. 7. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının İncelenmesi.....	14
2. 1. 7. 1. Beşinci Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Kazanımları.....	16
2. 1. 7. 2. Altıncı Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Kazanımları.....	17
2. 1. 7. 3. Yedinci Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Kazanımları	17
2. 1. 7. 4. Sekizinci Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Kazanımları.....	18
2. 1. 8. Türkiye’de Sanatçı-Öğretmen Kavramı Bağlamında İncelenen Gazi Eğitim Enstitüsü Mezunu Sanat Eğitimcileri.....	19
2. 1. 8. 1. Hasan Pekmezci	19
2. 1. 8. 2. Mehmet Zahit Büyükişleyen.....	21
2. 1. 8. 3. Zafer Gençaydın	24
2. 2. Literatür Taramasının Sonucu.....	26

3. YÖNTEM.....	28
3. 1. Araştırmanın Modeli	28
3. 2. Çalışma Grubu	28
3. 3. Veri Toplama Aracı.....	29
3. 4. Verilerin Toplanması	29
3. 5. Verilerin Analizi	29
4. BULGULAR.....	31
5. TARTIŞMA	43
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	46
6. 1. Sonuçlar	46
6. 2. Öneriler	47
7. KAYNAKLAR.....	49
8. EKLER.....	53
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ	60

ÖZET

Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen Kişiliklerine Yönelik Algılarının İncelenmesi

Bu araştırmanın amacı Görsel Sanatlar öğretmenlerinin kendilerini nasıl algıladıklarını, Sanatçı-Öğretmen ikili kimlik dengesini koruma stratejilerini, öğrencilerin, diğer branş öğretmenlerin ve idarecilerin bu algıya bakış açılarının ne düzeyde olduğunu belirlemektir. Nitel araştırma türünün benimsendiği çalışmada “durum çalışması” yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu Ordu, Giresun ve Trabzon illerine bağlı ortaokullarda görev yapan on yönetici, on altı Görsel Sanatlar öğretmeni, otuz diğer branş öğretmenleri ve ilköğretim 5,6,7 ve 8. Sınıflarda okuyan toplam on beş öğrenci oluşturmuştur. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile anlatısal görüşmeler üzerinden yapılmış ve analizi sağlanmıştır. Bu bağlamda Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin sanatsal bir uygulama ile öğretim arasındaki ilişki algılarını doğru bir zeminde analizi yapmak üzere öğrencilerin, diğer branş öğretmenlerinin ve idarecilerin görüşlerine başvurulmuştur. Görüşme formlarından elde edilen verilerin analitik yöntemleri; yinelemeli kodlama süreci, örüntülerin belirlenmesi ve temaların sentezi ile ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu araştırma ile öğretmenlerin sanat yapma ve sanat öğretme ikiliği arasındaki ilişkiye yönelik algılarını, Sanatçı-Öğretmen kimliğini sürdürme stratejilerini ve öğrencilere yönelik algılanan etki üzerinden değerlendirmiş ve nitel verilerle birlikte açıklanmıştır.

Araştırma sonucunda Görsel Sanatlar öğretmenlerinin iki kimliği taşınmasının olumlu katkılar sunacağı sonucuna ulaşılmış olup, hem sanatçı hem de öğretmen kimliğini taşınmasını zorlaştıran etkenler olduğu belirtilmiştir. Bunların çoğunlukla atölye eksikliği olduğu, eğitim sisteminin buna olanak sağlamadığı ve ekonomik nedenler olduğu görülmüştür. Branş öğretmenleri, Görsel Sanatlar öğretmenleri için çoğunlukta sanatçı kimliğinin ön planda olduğunu ve bunu farklı bakış açıları ile sağladıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler ile yapılan görüşme sonucunda öğretmenlerin yetenekleri, Sanatçı-Öğretmen kişiliği ile ilişkilendirilmiş. Okul yöneticileri Görsel Sanatlar öğretmenleri için tüm taleplerinin karşılandığını ve sanatçı kimliğin ön plana çıkması için tüm imkanların kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Karşılaşılan zorluklar öğretmenlerin ikili kimliği taşıması veya taşınamaması nedenlerine bağlanmıştır. Literatür taraması sonucu elde edilen bulgular tartışılmış olup araştırmanın son bölümünde yapılan araştırmaya ve ileride yapılacak araştırmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sanat, Sanat eğitimi, Görsel Sanatlar, Sanatçı-Öğretmen

ABSTRACT

Investigation of Visual Arts Teachers Perceptions of Artist-Teacher Personalities

The aim of this research is to determine how Artist-Teachers perceive themselves, their strategies to maintain the artist-teacher dual identity balance, and how students, other branch teachers and administrators view this perception. This research is a qualitative research and "case study" method, one of the qualitative research methods, was used as a method in the research.

The study group consisted of ten administrators, sixteen visual arts teachers, thirty other branch teachers and a total of fifteen students studying in grades 5,6,7 and 8 in secondary schools in Ordu, Giresun and Trabzon. The research data was conducted and analyzed through narrative interviews with a semi-structured interview form. In this context, the opinions of students, other branch teachers and administrators were consulted in order to analyze the perceptions of Visual Arts Teachers about the relationship between an artistic practice and teaching on the right ground. The analytical methods of the data obtained from the interview forms were examined in detail through iterative coding process, identification of patterns and synthesis of themes. With this research, teachers' perceptions of the relationship between the duality of making art and teaching art, their strategies for maintaining their artist-teacher identity, and the perceived impact on students were evaluated and explained together with qualitative data.

As a result of the research, it was found that Visual Arts teachers' positive It was concluded that they would make contributions, and it was stated that there are factors that make it difficult to carry the identity of both artist and teacher. It was seen that these were mostly the lack of workshops, the education system not allowing for this and economic reasons. The branch teachers stated that the artist identity is at the forefront for Visual Arts teachers in the majority and that they provide this with different perspectives. As a result of the interviews with students, teachers' talents were associated with the artist teacher personality. School administrators Visual Arts

The difficulties encountered were attributed to the fact that teachers may or may not carry a dual identity. The findings obtained as a result of the literature review are discussed and in the last part of the study, suggestions are made for the research and future research.

Keywords : Art, Art Education Visual Arts , Artist-Teachers

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Görsel Sanatlar öğretmenlerinin, “Sanatçı-Öğretmen İkili Kimliklerine Bakış Açınızı Anlatır Mısınız?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzelik Dağılımları.....	31
2.	Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, “Siz İki Kimliği de Taşıdığınızı Düşünüyor Musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzelik Dağılımları	32
3.	Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, “İnsanlar Sizi Daha Çok Öğretmen Ya Da Daha Çok Sanatçı Olarak Mı Görüyor? Siz Kendinizi Nasıl Görüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzelik Dağılımları	33
4.	Görsel Sanatlar Öğretmenleri, “Kendinizi Sanatçı-Öğretmen Olarak Görmenizi Sağlayan Şey Nedir ve Bu Neden Önemlidir? Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzelik Dağılımları	33
5.	Görsel Sanatlar Öğretmenleri, “Sanatçı Kimliğinizin Öğretmenliğinizi Nasıl Etkilediğini Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans Ve Yüzelik Dağılımları	34
6.	Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, “Okullarda Sanatçı-Öğretmen Kimliğinin Gerçekleşmesini Nelerin Zorlaştırdığını Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzelik Dağılımları	35
7.	Branş Öğretmenlerinin, “Okulunuzdaki Görsel Sanatlar Öğretmeninin Sanatçı Kimliğe Sahip Olduğunu Düşünüyor Musunuz? Neden?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzelik Dağılımları	36
8.	Branş öğretmenlerinin, “Görsel Sanatlar Öğretmeninin Sanatçı Kimliğine Bakış Açınız Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzelik Dağılımları	37
9.	Branş Öğretmelerinin, “Görsel Sanatlar Öğretmeninin Sanatçı Kimliğine Sahip Olması Teknik, Kavramsal ve İnsan İlişkileri Bakımından Bir Farklılık Oluşturduğunu Düşünüyor Musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzelik Dağılımları	37
10.	Öğrenciler, “Okulunuzda Bulunan Görsel Sanatlar Öğretmeninizi Diğer Öğretmenlerden Ayıran Özellikler Sizce Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzelik Dağılımları.....	38
11.	Öğrencilerin, “Görsel Sanatlar Öğretmeninizin Sanatçı Olduğunu Düşünüyor Musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzelik Dağılımları.....	38
12.	Öğrenciler, “Görsel Sanatlar Dersine Karşı İlgi Seviyenizde Öğretmeninizin Sanatçı Kimliğinin Etkili Olduğunu Düşünüyor Musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzelik Dağılımları.....	39

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
13.	Okul yöneticilerinin, “Görsel Sanatlar Öğretmenlerinizin Sanatçı-Öğretmen Kimliğine Sahip Olduğunu Düşünüyor Musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdeler Dağılımları.....	40
14.	Okul Yöneticilerinin, “Görsel Sanatlar Öğretmeninizin Sanatçı Kimliğe Sahip Olmasının Okulunuza Ne Gibi Katkılar Sağladığını Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdeler Dağılımları	40
15.	Okul Yöneticilerinin, “Görsel Sanatlar Öğretmeninizin Sanatçı Kişiliğini Ortaya Koyması ve Öğrencilere Bunu Aktarması İçin Ne Gibi Çalışmalar Yapmaktasınız?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdeler Dağılımları	41
16.	Okul yöneticilerinin, “Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Sanatçı Kimliğe Sahip Olması Öğretmenliğini Nasıl Etkilediğini Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdeler Dağılımları	41

RESİMLER LİSTESİ

<u>Resim No</u>	<u>Resim Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Hasan Pekmezci DÜYB imzalı, 57x83 cm.....	21
2.	Hasan Pekmezci, DÜYB, 50x50 cm.....	21
3.	M. Zahit Büyükişleyen, mança'lı adam kırmızı serüven, TÜYB, 70x100 cm, (2021).	23
4.	M. Zahit Büyükişleyen, sevdalinka, TÜYB, 70x100 cm, (2022).	23
5.	M. Zahit Büyükişleyen, güz sancısı, 70x100 cm, TÜYB, (2021).	24
6.	Z. Gençaydın, ağaç ve bank, kâğıt üzerine karışık teknik, 33X50 cm, (2007).	25
7.	Z. Gençaydın, isimsiz, 33X50 cm	26

KISALTMALAR LİSTESİ

GSF : Güzel Sanatlar Fakültesi

MEB : Millî Eğitimin Bakanlığ

1. GİRİŞ

Öğretmen eğitimin en önemli unsurudur. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde büyük ölçüde sorumluluk öğretmenlere yüklenmiştir. Günümüz eğitim sistemi sürekli gelişmektedir. Yeni yaklaşımların uygulandığı eğitim programlarında öğrenci merkeze alınmıştır ve öğretmen rehber konumundadır. Sanat eğitimi de yüzyıllar içerisinde gelişmiş, özel yaklaşımlar ve eğitim modelleri benimsemiştir. Sanat eğitimi eylemsel bir süreçtir ve bu nedenle sanatın öğrenme ve öğretim süreci uygulamalı olmalıdır. Nitelikli sanat eğitiminde, bilgi ve becerinin aktarılması akademik ve performatif becerilerle sağlanmasının yanı sıra sanat eğitimcileri sanatçı ve öğretmen kimlikleriyle de rol model olmalıdırlar.

Öğretmenin amacı, bireyi doğru bir gelişim için bilgiyi öğretmek; kişinin bu bilgiyi, özümlemesine, davranışına ve yaşamına yansıtmasına olanak sağlamaktır (Wells, 2015). Gelecek nesillerin hayatlarında iz bırakan öğretmenlerin kendilerini nasıl algıladıklarına ve çevrenin onları nasıl algıladıklarına dair çalışmaların yapılması önemli görülmüştür. Etike (2000) kitabında Geleceğin başarısını büyük ölçüde geçmişin doğru kavranmış olmasına bağlamaktadır. Bireye tüm yaşamında gerekli olacak davranışları kazandırma görevini üstlenen eğitim ve öğretim Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren önem verilen temel ülke sorunları arasında sayılmıştır.

Görsel sanatlar öğretimini etkileyen öğeler arasında en büyük katılım öğretmenin niteliği kişiliği ve tutumu üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu gerçek öğretmen ögesinin eğitimde ne denli önemli olduğunu vurgularken öğretmen yetiştirme konusuna da dikkatleri çekmektedir.

Öğrencilerin sanata bakış açılarını öğretmenler büyük oranda etkilemektedir. Dolayısıyla gelecek toplumun sanat okuryazarlığını arttırabilmek adına sanat eğitimiyle birlikte öğretmen ve sanatçılara mühim görevler düşmektedir (Wells, 2015). Öğretim ve eğitim öğrencilerin kendi seviyelerinin en üst düzeyine ulaşmalarını sağlamak içindir.

Sanat eğitimcisi Read'in (2018) söylediği gibi "Sanat insanın kendi insanlığını tanımasıdır" (Read, 2018, s. 22). Bu sözden çıkarabileceğimiz sonuç olarak, öğrenciye verilen sanat eğitimi, ona önce kendini tanıması ardından çevre ile iletişim içerisinde olmasına olanak sağlar. Öğrenciler toplumda ortaya çıkan problemlere çözüm önerileri üretebilen bireyler haline gelirler (Türe, 2007'den aktaran Şen, 2015, s. 36). Sanatçı öğretmen kavramı, sanat yapmayı ve sanat öğretmeyi uygulayan ve uygulayıcı olarak her iki faaliyete kendini adanmış kişidir. Araştırmada Sanatçı-Öğretmen tabirinde kullanılan tire ayrı ayrı kullanıldığında kavramsal anlamlar taşıyabilecek iki kelime arasındaki bağı güçlendirmek amacı için kullanılmıştır.

Sanatçı-Öğretmen genellikle sanatsal gelişimi, yaşam boyu öğrenme süreci olarak görmektedir. Kendi özgün çalışmalarındaki özverisinin sınıftaki öğretim için de önemli olduğunu düşünür. Öyledir ki Sanatçı-Öğretmen terimi, sanatsal deneyimlerin sınıftaki eğitim ile

bütünleştirilmesini içeren, sanatsal uygulamalara dayalı bir öğretim pedagojisini ifade eden ikili bir kimliktir. Bu modelinin kullanılması hem öğrenci hem de öğretmen açısından faydalı olabilir. Fakat pek çok öğretmen ikili kimlikleri gerçekleştiremedikleri için memnuniyetsizliklerini dile getirmektedir. İdeal bir çözüm iki ifade arasında doğru bir denge bulmak ve sürdürmektir. Anderson yazısında şunu belirtmektedir: “Sanatçının ve sanat öğretmenin rolleri arasında çelişkiyi fark ederken her birinin rolünün ayrı bir varlık olmadığına büyük ölçüde disiplinler arası birleşim olduğu akılda tutulmalıdır” (Anderson, 2003, s.122). Sanatçı-Öğretmenlerin bu dengeyi nasıl başarılı bir şekilde oluşturacağı ve uygulayışı konusunda hizmet içi eğitimlerin verilmesine ihtiyaç duyulabilir. Sanatçı-öğretmen felsefesi sanat eğitimi en iyi şekilde sanatçılar tarafından öğretildiğini ve öğrencileri estetik ifadenin en yüksek düzeyini yetiştirmek için öğretmenin de sanatçı olması gerektiğini ifade eden bir felsefe olmalıdır.

Daichent (2009) bir öğretim felsefesi olarak sanatçı öğretmenin ikili bir rolü vurgulamaması gerektiğini ileri sürmüştür (Daichent, 2009). Sanat öğretiminin çok yönlü yapısına ilişkin daha kapsayıcı ve daha zengin bir anlayışı temsil eder. Szekely (1978) sanatçı öğretmenin görevini sanat öğretmenin yanı sıra öğrencilerin bireysel sanat çalışmalarında özgün çalışma yollarını ve kendi sanat alanlarını keşfetmelerine yardımcı olmaları gerektiğini savunmuştur (Szekely, 1978). Sanatçı olarak aktif olmayan sanat öğretmenin olmadığı veya sanatçı olmanın her zaman etkili bir pedagoji anlamına geldiği anlamına gelmez. Bununla beraber her öğretmenin sanatsal uygulamasının öğretime nasıl bir katkıda bulunduğu önemli bir soru olmaya devam etmektedir.

Türkiye’de sanat eğitimcisi yetiştirme görevini Eğitim Fakülteleri’nin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalları üstlenmiştir. Ağırlıklı öğretmen kimliğinin ön planda olduğu okullar nitelikli öğretmen yetiştirme hedefi içindedir. Öğrenim sürecinde sanatsal bilgi ile donanırlar, onlara sanatçı gibi düşünmeleri ama öğretmen gibi davranmaları öğretilir. Görsel Sanatlar Öğretmenleri bu ikili kimliği aynı anda yürütmeye çalışmaktadır fakat sonuçta bir tercih yapmak durumunda kalırlar. Bu araştırma Görsel Sanatlar öğretmenlerinin bu ikili kimliğe bakış açılarını incelemek için yapılmış olup gelecek çalışmalara ışık tutma amacındadır. Sanat eğitiminde bu ikili kimliği taşımanın öğrencilere faydası tartışılmaz. Sanat eğitiminde gösterilen başarı bireyin tüm hayatına yansımaktadır. Örneğin öğrencinin derslerindeki başarısı, arkadaşları ile kurduğu iletişim, sosyal yaşantısında olaylara yaklaşımı gibi çeşitli durumlarda birey daha özverili, olaylara çok yönlü bakış açısıyla yaklaşabilen tavırlar sergilemektedir. Bu nedendir ki sanat bireyi tüm yönüyle bilişsel, duyuşsal ve psikomotor beceri açısından geliştirmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular sanat öğretmenlerinin sanatçı-öğretmen ikili kimliğini geliştirme ve sürdürme başarısında katkıda bulunabilir, buda sanat öğretmenin daha az yıpranmasına ve daha iyi iş tatminine yol açabilir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Görsel Sanatlar öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerini gerçekleştirme ve dengeleme stratejilerini açığa çıkararak deneyimlerini keşfetmek Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, öğrencilerinin, diğer branş öğretmenlerinin ve idarecilerin bakış açılarını anlamaktır.

1. 1. 1. Alt Amaçlar

a) Görsel Sanatlar öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açıları ne düzeydedir.

b) Diğer branş öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açıları ne düzeydedir.

c) Görsel Sanatlar dersi alan öğrencilerin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açıları ne düzeydedir.

d) Okul idarecilerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açıları ne düzeydedir.

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Birçok Görsel Sanatlar Öğretmeni eğitimci kimlikleri ile öğretmeye başladıklarında, kendi sanatsal uygulamaları için zaman bulmakta zorluk çeker. Sanat öğretmenlerinin kendi çalışma alanlarında başarılı olmalarını ve kendilerini sanatçı olarak tanımlamalarını sağlayan temel kişilik oluşturma potansiyeline sahiptirler. Ancak sanat eğitimcisinin profesyonel kimliğini yaratmak için sanatçı ve öğretmen kimliklerini bir araya getirmesi gerekmektedir.

Bu araştırma sonucunda Görsel Sanatlar öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliğini ne düzeyde taşıdıkları, idarecilerin, diğer branş öğretmenlerinin ve Görsel Sanatlar dersi alan öğrencilerin bu ikili kimliğe bakış açılarının belirlenmesi hedeflenmiştir. Araştırmanın Resim-İş Eğitimi lisans programlarına katkı sağlayabileceği ve gelecekteki ders müfredatlarına dâhil edilebileceği düşünülmektedir. Ayrıca ikili kimliğe ulaşmaya yardımcı olabilecek faktörleri belirlemek, kendi sanat yapıtlarıyla bu dengeyi sağlayamayan sanat eğitimcileri için aydınlatıcı olabilir. Bu çalışma sanat eğitimi topluluğunu sınıf dışında sanat üretmeye devam etmenin algılanan faydaları ve bu faydaların sınıf içinde sinerji yaratmak için öğretimle nasıl birleştirilebileceği hakkında bilgilendirme potansiyeline sahiptir. Herhangi bir yeni bilgi, aktif sanat eğitimcileri için mesleki gelişim olarak ve hizmet öncesi sanat eğitimi programlarına dâhil edilerek, devam eden kişisel sanat yapımını desteklemek için faydalı olabilir.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Ordu ili Altınordu İlçesi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 19 Eylül Ortaokulu, 75.yıl Cumhuriyet Ortaokulu, İmam Hatip Ortaokulu, Durugöl Ortaokulu, Hamdullah

Suphi Tanrıöver Ortaokulu, Gazi Ortaokulu, Mehmet Akif Ersoy ortaokulu, Başöğretmen Ortaokulu, Şehit Cüneyt Akkuş Ortaokulu, Altınordu Ortaokulu, Atatürk Ortaokulu, Yeşilyurt Ahmet Karlıbel Ortaokulu, Yunus Emre Ortaokulu, Perşembe İlçesi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Atatürk Ortaokulu, Gazi Ortaokulu, Kırılı Ortaokulu, Giresun İli İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Aksu Şehit Hakan Gemici İmam Hatip Ortaokulu Mithatpaşa Ortaokulu, Mustafa Kemal Ortaokulu Trabzon ili Ortahisar İlçesi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Bener Cordan Ortaokulu, Bedri Rahmi Eyüboğlu Ortaokulu, Cudibey Ortaokulu, Beşirli Borsa İstanbul Ortaokulu, Akçaabat İlçesi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Mevlüt Selami Yardım Ortaokulu ve Söğütlü Ortaokulunda görev yapan 10 yönetici, 16 Görsel Sanatlar Öğretmeni, 30 diğer branş öğretmenleri ve ilköğretim 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda okuyan toplam 15 öğrenci ile sınırlıdır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

Görsel Sanatlar öğretmenleri, farklı branş öğretmenleri, öğrenciler ve okul yöneticileri ile yapılan görüşmelerde görüşme sorularına verdikleri cevaplarda samimi ve güvenilir olduğu, kontrol değişkenleri dışında grupları aynı düzeyde etkileyecek olması, yapılacak araştırmaya uygunluğu, çözümüne ve amacına uygun olduğu varsayılmaktadır.

1. 5. Tanımlar

Sanat: Basitçe duyguların aktarılmasıdır (Tolstoy, 2009).

Sanatçı: Sanatçı tüm duygularıyla düşünen, dikkatle izleyen, dinleyen, gören ve gördüklerini irdeleyip yargılayan, insanlığı anlamaya çalışandır. Sanatçı, sanatında istediği arar ve bulur ya da rastlantısal olarak karşılaşır. Karşılaştığı şeye ihtirasla bağlanır ona aşık olur. Sanatçıda öncelikle özgünlük ve öncülük aranır. Sanatçı doğruya ve güzele açılan pencereleri gösterendir (Yeşiltepe, t.y.).

Sanat eğitimi: Eğitim kurumları çerçevesinde Okul Öncesinden başlayarak yükseköğrenime kadar, eğitimin her aşamadaki sanat eğitimi ve sanat öğretimiyle ilgili kuramsal çalışmalar ve uygulamalı çalışmaların tümü “Görsel Sanatlar Eğitimi” ya da yalnız “Sanat Eğitimi”dir. (Buyurgan & Buyurgan, 2012).

Sanatçı-Öğretmen: “Sanatçı-Öğretmen, sanat ve tasarım eğitimi alanında, sanatçı ve öğretmenin profesyonel olarak farklı rollerini tanımlamak için kullanılan kavramsal olarak zengin bir terimdir” (Daichendt, 2009).

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

2. 1. 1. Sanat

Günümüzde sanat kavramını açıklamaya çalışırken yapılan sanat ile ilgili birçok yorumun ortak noktası sanatın insanlık tarihi kadar eski olduğudur. İnsanoğlu yazmadan önce çizmeye başlamış; mağara duvarlarına, kaya yüzeylerine boyalı resimler ve çizgiler çizmiştir. Bu resimler bize insanoğlunun fikirlerini binlerce yıl önce nasıl ifade ettiklerini göstermektedir. Sözlü iletişimden önce figürlerle bilgi aktarımı sağlanmıştır. Sanatla ilgili çalışmalar geçmiş ile iletişim kurmamızı sağlamaktadır. Sanat, çağlar boyunca geçmiş günümüze günümüzde geleceğe taşır. Bugün geçmişimizi biliyor ve yargılıyorsak sanatın aktarıcılığının göstergesidir. “Çünkü sanat, kültürlerin biçim almış, somutlaşmış bir anlatımıdır; dünü anlattığı gibi bugünü de anlatmaktadır. Hiç şüphesiz yarınları da anlatmaya devam edecektir” (Ünver, 2002, s. 25).

Sanat kavramıyla ilgili yapılan yorumlar, kişilerin bireysel düşüncelerinden yola çıkılarak genel tanımını ortaya koyar. Ören sanat hakkında: “Sanat kişiyi o anda uyaranlarla etkileyen bellekte iz bırakmış ve geçmişte yaşanmış olayların birbiriyle etkileşiminden doğan bir yaratıcılık sürecidir” (Ören, 2015, s.212) yorumunu yapmaktadır. İnsanların ruh hallerindeki değişim; ani yaşanmış travmalar, mutlulukları bakış açılarını değiştirir ve bu değişimler sanatın tanımını kendilerine göre yorumlamalarını sağlamaktadır. Sanatın sübjektifliğinden kaynaklı kesin bir yorum yapılamamaktadır. Keskin hatlar ile çevrelenen bir yorumu olmasa bile ünlü düşünürler kendi yorumlarıyla ifade etmektedirler. Bunlardan Kant sanatı; “Sanat bir oyundur”, Hegel ise “ruhun madde içindeki görünümü” (Türkdoğan, 1981’den aktaran Türe, 2007, s. 5) olarak nitelendirmektedir. Herbert Read’ın sanatla ilgili yorumu, “Hayata uygulanan bir mekanizmadır, onsuz varlıklar dengesini kaybeder. İnsanlar ruhsal ve toplumsal karmaşa içine girerler” (Read, 2018, s.20) şeklindedir.

Birey farkında olarak ya da olmayarak hayatının belirli alanlarında sanatla ilgilenmiştir. Günlük işlerde, okuduğu gazete ve dergide, giydiği kıyafette farkında olmadan sanat ile buluşmuştur. Yolda giderken dinlendiği müzik, izlediği film ve tiyatro sahnesi sanatın her alanda hayatında olduğunu göstermektedir. “Ruhsal ve bedensel olarak hissedilen eksikliklerin yerini alan, insanın vazgeçemeyeceği ihtiyaçları içindedir” (Mercin & Alakuş, 2011, s.18).

Sanat kavramı, insana, topluma ve kültürel döneme göre değişkenlik gösterebilir. Özgünlüğü, tekniği ve yeniliği genel bir tanıma gitmeyi engeller. Sanat bazen çok basit ve yüzeysel, bazen de göreceli ve karmaşık olabilir. Bu durum genellikle onu inceleyeninin sanata bakışı ve birikimine göre değişkenlik gösterir. “Özünde sanat sanatçının eserini ortaya koyarken duyduğu hazdır” (Türe, 2007,

s.7). Eserler üzerinden sanatçıya sorulan sorular karşısında sanatçı tüm duygularını açıkça ifade etmeyebilir. Bu durumda izleyici esere yorum yapar ve bu yorumlar kapsamında sanat toplumu bütünleşir. Sanat kuramcıları ve sanat tarihçileri yıllarca sanatın nasıl nitelendirileceğın, obje nesne ve biçime sanat eseri yorumunu yapabileceğı ya da kim gerçek sanatçı kim değil gibi tartışmalar kesin sonuçlara varmadan günümüze kadar gelmiştir. Bu tür tartışmalar hiçbir zaman bitmeyecek ve yıldan yıla çoğalarak devam edecektir. Toplumların yaşadıkları, dönemin getirdikleri ile farklı beklentiler karşısında eski tanımların yeterli kalmadığını göreceklendir ve beklentilere karşı sanatın tanımı sürekli değışecektir. Read (2018) Sanat ve Toplum kitabında “sanatın doğası ne pratik ihtiyaçları gidermek için objeler üretilmesinde ne de dinsel ya da felsefi görüşlerin ifadesinde yansır; sanatın doğası ancak sanatçının biçimlendirdiğı sentezde ve kendi içinde tutarlı bir dünya yaratma kapasitesinde bulunabilir” (Read, 2018, s. 20) şeklinde bahsetmiştir.

İnsanoğlu tüm hayatı boyunca ihtiyaçlarını karşılamak için birçok yol denemiş bunları yaparken de estetiğı ve güzeli ön planda tutmuştur. Bu da beraberinde sanatı ortaya çıkarmıştır. Sanatın insanın belli durumlar karşısında estetik kaygı ile kendini ifade ediş biçimlerinden sadece biri olduğunu ifade etmek mümkündür. İnsanoğlu görülmeyen ve duyulmayan hislerini ifade edebilmek için, onu tüm insanların algılamaları için, sonsuzluğa ulaşmak için sanatı araç olarak kullanmaktadır. İnsan sanata görülmeyeni göstermek, düşlenen ve hissedilene düşlemek ve hissettirmek için gerçek bir bağ oluşturulur. Sanatın amaçlarından biride dünyanın olumsuz gerçeklerinden insanı uzaklaştırarak olumlu etkiler yaratmaktır. Sonlu insan yaşamında çıkabilecek sıkıntılardan bireyi sonsuzluk keyfine doğru biraz da olsa uzaklaştırabilmektir.

2. 1. 2. Sanatçı

Sanatçı, yaşadığı çevrede gözlemediğı ses, görüntü, figür ve çizgiyi olduğu gibi yansıtmayan, çevresel uyarıları zihinsel gücü ile dönüştürerek eserine yansıtan kişidir. Sanatçı doğanın dilini kendi diline çevirerek özgünleştirir (Ören, 2015). Sanatçı her zaman özgün olmalıdır, özgünlük ona sanatçı sıfatının kazandırılmasını sağlamaktadır. Van Gogh kardeşi Theo'ya yazdığı mektuplarda sanat ve sanatçı anlayışını açık bir şekilde belirtmektedir. Gözlerinin önünde var olanı olduğu gibi yansıtmaktan ziyade, boyayı kendi tarzına uygun kullanmıştır.

Sanatçı kişiliğı sahip insanlar, çevresinde olup bitenleri, duygusal, yaşamın güzelliklerini, doğayı herkesten farklı algılayabilen, tasarlayıp yorumlayabilen aynı duygularla çirkinlikleri karşılayan yaratıcı kimliğı sahip yetenekli kişilerdir. Güzelliğı özel eğilim gösterirler. Sanatçı kişilik 7'den 70'e herkesi kapsayan bir kavramdır. Süreç içinde sanatçı yetiştirme sorumluluğı usta çırak ilişkisi sürdüren atölyelere ya da akademi gibi resmi kurumlara bırakılmıştır. Sanatçı kimliğine ilişkin Ali Akay (1996) ise bir yazısında görüşlerine yer vermiştir:

Günümüzde sanatçının kim olduğu sorusu sorulduğı zaman, kendine sanatçı diyen herkesin sanatçı olup olamayacağı sorunu Plastik Sanatlarında bir sorunu olduğu durumunu gündeme

getirmektedir. Sanatın gitgide kültürel boyutu olduğu kadar siyasi alanı da doldurmaya başladığı şu günlerde sanatçı kimliği kime verilmeli? Her resim yapan veya nesnelere yan yana getirerek öğelerden bir eser oluşturmaya çabalayan sanatçı niteliğini edinir mi? Hobi olarak resim yapan kimse istediği kadar rengi ve çizgileri güzel olsun sanatçı mıdır? Bence hayır. Ama sanatçı olma yolunda bir adım atmış olduğunu da yadsıyamayız; çünkü sanatçılık bir yaratma eylemi ve direnme biçimi olduğu kadar bir süreçtir; hayat içinde yaşanan bir zaman birimidir. Öyleyse resim yapan ve sergi açan herkes sanatçı değildir. Hobi olarak resim yapan modeli yeniden üretirken, sanatçı yaratıcılık eylemi içindedir. Bu da yaşamdan bir sanat eseri olarak hayatını ortaya koyan kişilere aittir. Ama her hayatını ortaya koyan sanatçı olabilecek midir (Akay,1996'dan aktaran Artut, 2004, s. 26).

Albert Dürer “Sanat doğanın içinde gizlidir, onu çıkarabilen sanatçıdır” derken Goethe “Hayat gibi sanatta tıpkı, içine daldığı oranda enginleşiyor, genişliyor.” (Artut, 2006, s. 50) diyerek sanatı ve sanatçının önemini bizlere açıklamaktadır. Uçsuz bucaksız evrende sanatı keşfedenin sanatçı rolünü üstlendiğini ifade etmek mümkündür. Sanatı anlamak ve onu anlatmak sanatçının yüklendiği rollerdendir.

Sanatçı kişiliği sanat anlayışı oluşturur. Sanatçının sanat anlayışı eserinin ortaya çıkmasında rol oynayan önemli bir etkidir. Sanat anlayışı onun tarzına, yaşadığı ülkenin özelliklerine, kişisel ve çevresel faktörlere göre değişiklik göstermektedir. Sanatçının kişisel sanat anlayışı olabileceği gibi bu anlayışı bir toplulukta benimseyebilir.

Sanatçı bilimsel bir kimlik taşır. Sürekli üretir ve yeni bilgilere açıktır. Sanatçı aradığı bilginin üst seviyesidir. Çünkü sanatçı hayatı yaşayarak düşünür, düşünerek yaşar (Türe, 2007). Günlük yaşamın, doğanın gizemli yönlerini bularak kendi tarzı, özgünlüğü ile insanlara ulaştırandır. Sanatın önemli özelliklerinden biride iletişim özelliğidir. Sanatçı kendinde biriktirdiği değerleri dışarıya aktarır. Sanat vasıtasıyla iletişim sağlayan sanatçı görülmeyen duyulmayan hisleri kullanarak insanlar ile iletişim sağlar. Sanat eserlerinin yaratım sürecince sanatçının işbirliği içinde olduğu binlerce gizli sanatçı vardır. Eserin iyi oluşu işbirlikçilerin sayısının yüksek olduğunu bizlere gösterir. Bu sebeple eser yalnızca bir kişiye değil bir ulusa aittir. Sanat eseri o ulusun maddi manevi bütünü, toplumsal durumunu ve görüşünü açıklar. Sanata ve sanatçıya verilen değer o ülkenin gelişmişlik düzeyini gösterir.

2. 1. 3. Sanatçı-Öğretmen

Sanatçı öğretmen kavramını açıklarken çağının gerektirdiği siyasal etkiler, toplumsal gelişim, teknolojik ve ekonomik olgularını kendi içerisinde benimseyen, çevresini ve dünyayı genel olarak algılayabilen, sanatsal etkinlikleri takip eden ulusal ve uluslararası sanatsal etkinliklere hâkim bireyler akla gelmelidir.

Sanat eğitimcileri yalnızca öğretmen yönleriyle var olabildikleri gibi, özellikle öğrenim süreçleri boyunca sanat üretimi yapmaları sebebiyle sanatçı özellikler de gösterebilirler. Elbette bir sanat eğitimcisinin sanatçı olması koşulu yoktur. Yine de sanat öğretmeni olarak yetişen kimi insanlar öğretmenlik hayatlarına başladıktan sonra da sanat üretme ihtiyacını arkasında bırakamaz. Bunun sonucu olarak; bu kişilerin mesleki unvanını sanat öğretmeni olarak belirtmek çok yönlü profesyonel yaşantısını ifade etme konusunda yetersiz kalacaktır (Severbaş, 2021, s. 6).

Dünyadaki değişim ve gelişim ile eğitim sistemindeki gereksinimler farklılaşmaya başlar. Tüm eğitimciler gibi sanat eğitimcisinde bu değişimi yakından takip etmelidir. Sanat eğitimcisi önce öğretmen kişiliğiyle öğrencilere yol göstermeli onlara kimliğiyle örnek olmalıdır. Sadece estetik kaygı taşıyarak şekillendirdiği biçim verdiği eserlerden ziyade düşünceleri ile sınırları zorlayan yapıtlar üretmeli ve öğrencilerinin üretmesi için uygun ortamı sağlayabilmektedir. Gençaydın'ın (2002)'de, "Nitelikli bir sanat eğitimcisi, yaratıcı yani sanatçı kişiliğiyle eğitimci kişiliğini var edebilir ve güçlendirebilir. Yaratıcı olmayan bir eğitimci, öğrencilerinde ne bu heyecanı sürekli diri tutabilir ne de yaratma heyecanı uyandırabilir." (s. 28).

Bugün öğretmen öğrencilere ders anlatan değil, öğrencilerle ders anlatan konumundadır. Aksi takdirde sıradan bir aktarımcı konumuna düşer ve günümüz öğretmen sıfatından uzaklaşır. Öğretmen ders anlatan konumundan kılavuz eden konumuna yükselmediler (Okutan, 2017). Okutan'ın (2017) da belirttiği gibi Görsel Sanatlar dersinde de öğretmen kılavuz olmalıdır. Sanatçı vasfı ile bilgi aktarırken örnek alınan durumundadır. Öğrenciler davranışlarından, bilgisinden faydalanarak bilgiyi özümseyerek öğrenirler.

Öte yandan bu ifade, öğretmenlik becerileri zayıf olan iyi sanatçılar ve sanat yapımına dâhil olmayan başarılı sanat öğretmenleri örnekleri ile çelişmektedir. Dolayısıyla denilebilir ki, kişiler sanat öğretmenliği yapabilmek için uygulama alanında yeterli bilgiye sahip olmalıdır. Bu durum üretici öğrenciler yetiştirilmesi için gereklidir. Ancak sanat öğretmenin sanatçı olma koşulu yoktur. Bir terim olarak, genellikle profesyonel öğretmenlerin profesyonel sanatçılar olması gerektiği fikrini verse de; kavram olarak, sanat öğretmenliği mesleği için yaratıcı aktivitenin önemini pekiştirir. Bu açıdan bakıldığında, öğretmeyi daha etkili kılabilmek için öğretmenin kendi üretim pratiğini yapması önemlidir. Sanat eğitimcisi geleneksel tarzda sanat eğitimine alternatifler üretebilmelidir. İnci San'a (2003) göre:

Evrensel anlamda etkili olmuş ya da ülkemizi yakından etkilemiş yabancı sanat eğitimci ya da eğitim bilimcilerinin klasikleşmiş yapıtlarını Türkçe'ye çevirtmek ya da bunlardan özet çeviriler yaptırmak, gerekmektedir. Yaşayan ve halen dış ülkelerin çeşitli üniversite, sanat akademisi ve yüksekokullarında araştırma, inceleme yapan sanat bilimci, sanat eğitim bilimci ve sanat öğreticilerinin ve kendi eğitimcilerimizin çalışmalarının yakından ve gecikmeden izlenebilmesi için yayınlarının kısa sürede çevirilerini yaptırmak ya da Türkçe çalışmaların yayımlanmasını sağlamak gerekmektedir (San, 2003, s. 207).

Okul öncesinden üniversiteye, eğitimin her aşamasında amaca uygun bir sanat eğitimi, sanat eğitimcilerinin nitelikli olmasıyla mümkündür (Aykanat, 2018). Sanatçı öğretmenlerin sadece öğretmen vasfına sahip meslektaşlarından daha faydalı oldukları yapılan araştırmalarda gözler önüne koyulmuştur. Öğretmen yetiştiren kurumlarda formasyon derslerine ağırlık vermesi, hem sanatçı kimliği hem de eğitimci kimliğini birlikte yürütülmesi için yapılacak çalışmalar alanda takip edilmelidir. Sanat eğitimcisi ile sanatçı ve öğretmen kavramlarını birbirinden ayıran farklar zamanla yapılan çalışmalar sonucu gözler önüne koyulmuştur. Bu fark sanat öğretmenlerinin ve Sanatçı

öğretmenlerin sanat bilgisi ve becerileriyle ilgili öğrencilerle nasıl iletişim kurdukları, bu iletişimi kurarken izledikleri yöntemler ve felsefelerin farklılığından ortaya çıkmaktadır (Severbaş, 2018).

2. 1. 4. Sanat Eğitimi ve Türkiye’de Sanat Eğitimi

Günümüzde eğitim sistemi sadece belirli özelliklerin öğrencilere kazandırılması değil öğrencilerin, ön planda tutulduğu öğrenmeyi öğretme kazanımının uygulandığı bir sistemin benimsenmesidir. Eğitim sistemi, geleceğin toplum yapısının oluşturulmasında büyük rol oynamaktadır. Yapılandırmacı eğitimin Görsel Sanatlar dersinde de temel alınması bireyin yaptığı çalışmaları öz eleştiri yaparak üzerinde düşünmesini sağlamayı önemser. Derslerde aynı konuların çalıştırılması, belirli kalıplardaki resimlerin boyanması yerine, sorgulamaların öne çıktığı öğrencilerin etkin bir Görsel Sanatlar dersine katılım sağladığı öğrenme ve edinilen bilgiyi kalıcı hale getirmek sanat eğitimine büyük katkı sunar. Türkiye’de resim sanatı 18.yy’dan itibaren Batı’ya yönelme ile başlamıştır. O dönemde Osmanlı devletinde yabancı sanatçılar saraya yerleştirilmiştir. O zamanlarda Osmanlıda medreselerde minyatür, hat ve tezhip öğretilmiştir fakat günümüz Görsel Sanatlar eğitimiyle ilişkilendirilmesi doğru olmaz. 1700’lü yıllarda sarayda usta çırak ilişkileriyle devam eden sanat eğitimi ustadan çırağa babadan oğula devam ettirilmiştir. Teknik alanda ordunun gelişiminin sağlanması için başlayan resim çalışmaları 1795’de öğretime başlayan “Mühendis Hane-i Berri-i Hümayun” un müfredatında ders olarak yer almasıyla devam eder. 19 yy. ordu mensupları ve Mühendis Hane-i Berri-i Hümayun’da yetişenler Avrupa deneyimlerini değerlendirerek resim eğitimine büyük katkı sağlamıştır. Okulun hedefleri içerisinde güzel sanatlar eğitiminin önemi anlaşılmasa da resmin ne kadar gerekli olduğunun anlaşıldığı dönemdir. 1834 yılında, eğitime başlayan Mektebi Harbiye’nin programında da perspektif ve resim dersleri yer almıştır. Harbiye ve Askeri idadi Mektebi’ndeki mesleki çalışmalar için ilk sanat dersleri programda yer almış olsa da bugünkü ulaşılan sanat eğitimi düzeyine büyük katkı sunmaktadır. Yenileşme hareketlerinin sıklıkla yaşandığı dönemde II. Mahmut’un yenilikleri yaygınlaştırmak ve benimsetmek için sanattan faydalanması, devlet dairelerine portresini astırması hayatımıza resmin girmesinde mühim bir rol oynamıştır. 1848’de Darülmualimin-i Rüşdi adında ilk öğretmen okulu açılmıştır ve sanat etkinlikleri artmıştır. Türk sanat eğitiminin ikinci büyük dönemi 1883 yılında Osman Hamdi Bey tarafından Sanayi-i Nefise Mektebi kurulmasıyla başlar. Okul müdürlüğüne hükümet kararı ile kendisi atanmıştır. Mektep ticaret nezaretine bağlıdır ve resim, heykel ve mimarlık bölümünden oluşmaktadır. Toplam 5 tersane ve bir atölyeye sahiptir.

Sanayi-i Nefise Mektebi ile sanat eğitimi sivilleşme dönemine giren asker ressamların etkinliğini sarsmamakla beraber bu kuşağın başlatmış olduğu akımın çerçevesini büyük ölçüde genişletmektedir. Abdülhamid döneminde çıkan bir kanuna göre yüksekokul öğrencileri askerlikten muafır ve başarılı olan öğrencilere maarif madalyası verilmekteydi. Sanayi nefise mektebinden mezun olan öğrencilerinde bu haklara dâhil edilmesi öğrenci sayısını artırmıştır. II. Meşrutiyet’in

topluma kazandırdığı bakış açısı ile Sanayi Nefise Mektebi'ne Batılı bir eğitim kurumu kimliği kazandırma çabaları hızlanmış. Bu dönemde İstanbul'a Avrupa'dan yabancı birçok sanatçı gelmiştir. "Resim eğitiminin Türkiye'de akademik bir disipline sokulması Sanayi-i Nefise mektebinin resim atölyelerinde yapılan çalışmalarla başlar" (Tansuğ, 1993, s. 52). Daha sonra 1910 yıllarında açılan halkevleri çağdaş kültürü Anadolu'nun tüm köşelerine yaymayı amaçlamıştı. Halkevi bünyesinde güzel sanatlar kolu kurulmuş ve içine aldığı sanat kollarıyla amatör sanatseverler için kursların verildiği ve bu sayede sanatla ilgi alanların genişlediği mekânlar olmuşlardır (Çavdar, 1995, s.883).

1926 yılında Konya'da orta muallim mektebi açılmış ve 3 yıl sonra bu mektep Ankara'ya taşınmıştır. Okul ismi Atatürk'ün izniyle 1930 yılında Ankara Gazi İlk ve Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü adıyla eğitimine devam etmiştir. Gazi Eğitim Enstitüsü'nün adı ise 1946'da verilmiştir. Okulun açılmasındaki temel amaç Ankara'da nitelikli bir eğitim kurumunun bulunmamasıdır. 1926'da ülkemize davet edilen eğitimci John Dewey'in hazırladığı raporda yer alan önerisi üzerine Avrupa'ya öğrenci gönderilmiştir. Dewey raporunda resim iş eğitiminin genel eğitim içerisindeki yerini önemle vurgulamıştır. 1928'de yapılan sınavla İsmail H. Uludağ, M. Ali Akdemir, Malik Aksel, Hakkı İzer, Hayrullah Örs, Almanya'ya gönderilmişti ve ülkeye döndüklerinde sanat eğitimine büyük katkı sağlamışlardır.

Ankara'da 1932'de kurulan ve ilk elemanları Malik Aksel, Refik Epikman, Zeki Faik İzer gibi eğitimcilerin oluşturduğu Gazi Eğitim Enstitüsüne bağlı resim iş bölümü, başlangıçta Anadolu'da ortaöğretim kurumlarına resim öğretmenini yetiştirmek amacı taşıdığı halde zaman içinde sanatçı kadrolaşmasının yarattığı olağan gelişmelerle Ankara'da sanatçı kuşaklarının oluşmasında etkin bir kaynak olma görevini de üstlenmiştir (Büyükişleyen, 1991, s. 170).

Türkiye'de resim eğitimini etkileyen düşünceler cumhuriyet bilinci çerçevesinde gelişmiştir. Atatürk başta olmak üzere Tonguç, Baltacıoğlu ve yabancı uzmanlar, resim eğitimini biçimlendirip yönlendirirken; ülke kalkınmasına katkıda bulunmak ve Cumhuriyetin gerektirdiği insan tipini yetiştirmek" düşüncesinden yola çıkmışlardır (Etike, 2000).

Cumhuriyet döneminde yavaş yavaş yabancı eğitimcilerin yerini Türk eğitimciler almıştır. Öğrenciler klasik eserlerden uzak daha serbest çalışmalar yapmaya başladığı Sanayi-i Nefise Mektebi 1928'de Güzel Sanatlar Akademisi ismini almıştır. Resim sanatını sayıları giderek çoğalan sanatçıları temsil edilmesi ve bu sanatçıların büyük bir çoğunluğu farklı eğitim kurumlarından ya da özel kurslardan gelmeye başlaması o zamana kadar öğretmen-öğrenci etkileşimi çevresinde oluşan ilişkilerin daha geniş bir zemine yayılmasında etkili olmuştur. Akademinin verdiği sanat eğitiminin özünde şekillenen formasyon aktarma çabası, başka eğitim kurumlarının da zamanla paylaştıkları özgür çalışmayı özendirici yöndedir.

Gültekin'in (1999) yazısında Cevat Dereli'ye göre; öğretimde formüle edilmiş bir şey yoktur ve olmamalıdır. Öğrencinin yapısının ne olduğunu keşfedip o yolda başarısını desteklemek gerekir. Öğrenci doğayı doğrudan öğrenip keşfetmelidir. Eleştiriyi öğrenci yapmalı ve yaparken

öğrenmelidir. Ona yapılan en büyük iyilik sanatı anlamayı, anlamlandırmayı öğrenmektir. Dereli'nin de ifade etmek istediği genç sanatçının içindeki cevheri ortaya çıkarmasına tanıklık etmektir (Gültekin, 1999).

Güzel sanatlar akademisinde Çallı kuşağının ardından gelen ressamların kadrolaşmasıyla Türk resminde yeni bir dönem başlamıştır. 1930'da Zeki Kocamemi, 1938'de Ali Çelebi, 1939'da Cevat Dereli, 1951'de Şeref Akdik öğretim üyesi olarak akademiye katılmışlardır. Ankara'da Gazi Terbiye Enstitüsüne bağlı olarak açılan Resim İş bölümünde Refik Epikman aktif olarak çalışmış ve burada zamanla oluşacak kadronun öncü isimlerinden biri olmuştur. Mahmut Cüda müstakillerin önde gelen üyelerinden olduğu halde serbest sanatçı kişiliğine gölge düşürmeyecektir.

1930'lu yıllardan başlayarak Malik Aksel, Refik Epikman gibi öncü hocaların Ankara'da Gazi Terbiye Enstitüsü'ne bağlı resim iş bölümünde sanatçı eğitmen yetiştirmek üzere giriştikleri çaba Turan Erol ve Adnan Turani gibi sanatçı hocalarla orta kuşağa aktarılan bir etkinlik olarak sürmektedir. Bunu izleyen kuşak Gazi Eğitimi bitirdikten sonra sanat öğrenimlerini Fransa ve Almanya'da pekiştiren Zahit Büyükişleyen, Zafer Gençaydın, Halil Akdeniz, Hüseyin Bilgin ve Veysel Günay'dan oluşan sanatçı grubudur. Sanatçılık işlevlerini öğreticilikle bütünleştirerek Ankara'da kalmayı yeğleyen bu gruba yine Gazi Üniversitesi kökenli Sabütay Özer, Hasan Akın ve İhsan Çakıcı katılmıştır.

Lise düzeyinde sanat eğitiminde en önemli gelişmelerinden biri 1989-1990 yıllarında Güzel Sanatlar Liseleri'nin açılmasıdır. Güzel Sanatlar Liseleri, üniversitelerin sanat ve sanat eğitimi veren bölümlerine kaynak oluşturmuştur (Ünver, 2002).

Günümüzde akademik öğretimde sanat iki farklı fakültede yer almaktadır. Bunlardan biri Güzel Sanatlar Fakültesi (GSF) dir. GSF'lerde eğitim alan öğrenciler sanat tarihi, sanat felsefesi, sanat piyasası ve sanat iletişimi gibi sanat teorileri ve resim, heykel, grafik, seramik gibi atölye derslerinden oluşan sanat pratiği uygulamalarını öğrenmektedir. GSF'lerin amaçları, üniversitelerin yayınladıkları bilgilere dayanarak, ulusal ve uluslararası sanat piyasasında etkin olacak, alanının pratik ve teorik bilgilerine hakim, özgür ve eleştirel düşünebilen, özgün eserler üretebilecek, donanımlı ve nitelikli sanatçılar yetiştirmek olarak özetlenebilir (Severbaş, 2021)

Güzel sanatlar eğitimi bölümlerinin amaçları, üniversitelerin yayınladıkları bilgilere dayanarak, ortaokul ve lise seviyelerinde, sanat tarihi ve güncel sanata hakim, öğretmenlik bilgisi ve becerileri bakımından donanımlı, sanat eğitiminin önemini kavrayan, sorunları sanatsal ve eleştirel bakış açısıyla ele alıp çözümler üretebilen öğretmenler yetiştirmek olarak özetlenebilir.

Güzel sanatlar eğitimi bölümlerinin yayınladıkları bilgileri dayanarak ilkökul ve orta öğretim seviyelerinde sanat tarihine ve güncel sanata hâkim öğretmen yetiştirme, öğretmenin bilgisi ve becerileri bakımından donanımlı çocukların, gençlerin gelişiminde sanat eğitimin önemini sanatsal ve eleştirel sorunlarını bakış açısı ile ele alıp çözüm üretebilen öğretmen yetiştirmek olarak özetlenebilir.

Böylece günümüzde sanat eğitimcisi olarak görev yapan kişilerin profesyonel eğitimcilerden oluştuğunu ve söz konusu iki fakültede de öğretmen adaylarının sanat teorisi ve pratiğini deneyimleyerek ve özümseyerek eğitim gördüğünü ifade etmek mümkündür. Sanat eğitimi hem kendi döneminde estetik ve sanatsal düşünceleri geliştirerek en baştan üretir ve sanatçı adaylarını kendi potansiyellerini ortaya koymaları için, sanatsal üsluplarını geliştirmek için fırsatlar sunmaktadır.

2. 1. 5. Sanat Eğitimin Gerekliliği

İnsanlık tarihinin tüm dönemlerinde sanatın toplumun bir parçası olduğunu, toplumların büyümesi ve gelişmesindeki rolünün önemini sıklıkla görmekteyiz. Sanat eğitiminin amacı, insanlığın her anında duygularını ifade etmelerine yardımcı olmak, özgüvenlerini artırmak, estetik kaygı ile üreten ve geliştiren bir toplum yetiştirmektir. Sanatın eğitimdeki rolünü geçmişte hüküm süren devletlerin uygarlaşma süreçlerinde sanata ve teknolojiye verdiği önem ve destek ile anlayabiliriz.

Ülkemiz gelecekte sanatçılara, sanat eğitimcilerine, kültür araştırmacılarına, estetik bakış açısına sahip bireylere ihtiyaç duyacaktır. Sanat eğitimi içerisinde birçok bilgi ve deneyimi barındırır. Doğacak ihtiyaçların giderilmesinde önemli bir etkidir.

Sanat eğitimin, eğitim sistemindeki yeri o ülkenin gelişmişlik seviyesini göstermekle birlikte, öğrenciye kazandıracığı özgüven ve estetik kaygı ile onun kendisini ve ülkesini refah düzeye ulaştıracak yolda büyük bir katkı sağlayacaktır. “Her yaştaki birey için sanat eğitimi gereklidir ve insanın yaşamında önemli bir yer tutar, bireyin yaratıcı potansiyel ve gücünü eğitmek, estetik bilinci ve düşüncüyü örgütlemek için gereklidir” (Türe, 2007, s. 69). Sanat eğitiminde gösterilen başarı bireyin tüm hayatına yansımaktadır. Örneğin; öğrencinin derslerindeki başarısı, arkadaşları ile kurduğu iletişim, sosyal yaşantısında olaylara yaklaşımı gibi çeşitli durumlarda birey daha özverili, olaylara çok yönlü bakış açısıyla yaklaşabilen tavırlar sergilemektedir. Bu nedendir ki sanat bireyi tüm yönüyle bilişsel, duyuşsal ve psikomotor beceri açısından geliştirmektedir.

Sanatın bireye kazandırdığı, yaratıcı düşünce anında dönüt sağlama, karar verme, estetik ve etik bakış açısı bunlardan bir kaçıdır. Yaratıcı düşüncüyü geliştirerek farklı düşünmeyi farklı fikirleri harmanlayarak ortaya çıkan fikri kullanmayı öğretir. Sanatçı bölümünde değinildiği gibi günümüzde sanat iletişim aracı olarak görülmektedir. İnsanlar beden dili ile ilk iletişimlerini gerçekleştirdiler. “Çocuk gelişimindeki gibi insanlık tarihi de, somuttan soyuta doğru bir gelişme göstermiştir” (Ören, 2015, s. 222).

Sanat eğitimi bireylerin imgesel düşünmelerine ve duygu kapasitelerinin artırılmasında yardımcı rolündedir. Kendilerini keşfetmelerine yardımcıdır. Gardner’in çoklu zekâ kuramında gördüğümüz 8 tür zekâ türü eğitim sistemimizdeki eğitim öğretim içeriğini de etkilemektedir. Bu

çok yönlü 8 zekâ türü eğitimsel etkinlikleri içermektedir. Özkan (2008) çalışmasında şu şekilde yer vermiştir:

Gardner, çalışmaları sırasında insanın sözel-dilsel, içsel, sosyal, görsel-uzaysal, müziksel-ritmik, bedensel-kin estetik, mantıksal-matematiksel ve doğacı zekâ türlerine sahip olduğunu ortaya atmakla birlikte duyularla ilgili zekâ alanlarının da olabileceğini belirtmiştir. Bilişsel bir zekâ kuramı olan çoklu zekâ kuramının, eğitim programlarını etkilememesi düşünülemez (Özkan, 2008, s. 335).

Çağlar boyunca insanlar yaşadıkları savaş, doğal afet, ekonomik buhran gibi çeşitli durumlardan, kendilerine bir kaçış aracı bulmak için sanatın her dalından beslenmişlerdir. Kimi zaman sinema, tiyatro, edebiyat, müzik ve resim disiplinlerinde zihinlerini boşaltmışlardır. Bu açıdan kullanılan yöntem ve teknik dönemselsel olarak değişkenlik göstermektedir. Bu değişken durum eğitim sistemini de etkilemiştir. Kimi zaman geleneksel yöntemlerle öğretmen ön plana çıkarken, kimi zaman da öğrenci merkeze alınarak yapılandırmacı yaklaşım benimsenmiştir.

Sanat eğitiminin bireyde bırakacağı çok yönlü olumlu etkinin yaşam boyunca karşılaştığı olaylarda ve karşılaşma ihtimali olan durumlarda, bu eğitimi alan bireyin diğer bireylere göre vereceği tepkilerin daha çağdaş, yaratıcı, entelektüel, empati yapabilen, estetik kaygı ile yaklaşmasına olanak sağlamaktadır. “Sanatla ister seyrederek, isterse ürün vererek, okuyarak, dinleyerek ilgilenmek, sadece duyarlılığı ve duyguları harekete geçirmez, duyuşsal ve bilişsel yönleriyle zihinsel süreçlerin tümünü canlı tutar” (Gürdal, 2007, s. 7).

Sanat eğitiminin gerekliliğinin anlaşılması okullarda ya da sosyal hayatta toplumun karşısına çıkan olumlu geri dönütlerden anlaşılmaktadır. Buna göre sanat eğitimi alan bireylerin çok yönlü yetenekleri sayesinde başarıya daha hızlı adımlarla ulaştığını görmekteyiz. Bireyler kısa sürede kendini çok yönlü başarıya ulaştırabilecek durumları tercih etmektedir. Sanat eğitimin öğrenciye kısa sürede verdiği dönüt gibi uzun vadede etkileri gözlemlenmektedir. Bu etkiler bireyin hem kendisine hem de ülkesine kattığı olumlu niteliklerle çeşitli alanlarda kendini göstermektedir. Bu bağlamda sanat eğitimin gerekliliğinin anlatılmasında, sanat eğitimcisine ve diğer eğitim çalışanlarına düşen görev büyük önem taşımaktadır. Bu görevde elbette ki müfredatın rolü de yadsınamayacak kadar önemlidir.

Küreselleşen dünyada, Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş sürecinde, yaratıcılık, hayal gücü, yenilikçi işgücü ve işbirliğine duyulan ihtiyaç artmaktadır. Sanat eğitimi duygusal gelişimi desteklemesi, farklı ve esnek düşünce şekilleri geliştirebilmesi ve kurulan işbirlikleri aracılığıyla beceri kazanmayı ve öğrenmeyi geliştirmesi açısından son derece önemlidir (Fazlıoğlu Akın & Ece, 2014, s. 9).

Sanat dersleri uzun yıllar boyunca ikinci plana atılmaktadır. Okullarda önemsiz görülen boş ders uğraşı olarak değerlendirilen idare ve velinin sıradan bir etkinlik dersi olarak gördüğü sanat dersleri değerini yeni yeni bulmaya başlamıştır (Kırıçoğlu, 2002). Yapılan araştırmalar bizlere, çocuklara verilen sanat eğitimin psikolojik ve eğitimsel değerini ortaya koymuştur.

2. 1. 6. Görsel Sanatlar Eğitiminde Müfredatın Önemi

Öğretim veya eğitim planı için kullanılan, eğitimin bir programa bağlanmasını sağlayan bir yapı olan müfredat sanat eğitimi için vazgeçilmez bir öge olmaktadır. Bu önemli öge sanat eğitmeni için yol gösterici niteliktedir. Sanatın adım adım planlı ve programlı öğrenilmesini sağlamaktadır. Ülkemizde İlköğretim Görsel Sanatlar Müfredatı Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları” ve “Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri” temel alınarak hazırlanmıştır. Eğitim müfredatının bir diğer önemi ise disiplinler arası etkileşimi sağlamasıdır. Bu programda diğer derslerle ortak konuların yer alması sanatın çok yönlü özelliğini ortaya koymaktadır. Disiplinler arası aktarım yaşamın her alanında kendini göstermektedir. Ele alınan herhangi bir sanat dalının diğer disiplinlere aktarımı sırasında yapılan göndermeler, alıntılar bu etkileşimi destekler nitelik taşımaktadır. Bu bağlamda söylemlerin iç içe geçtiği, çok sesli yapı sanat eğitiminde kendine yer bulmaktadır.

Sanat öğretim programında yer alan bütün dersler ile Görsel Sanatlar derslerinin arasındaki alışveriş ve ortaklıkla devinimsel bir döngü ortaya çıkmaktadır. Bu döngü sanat eğitimine sağladığı katkıyla çok katmanlı bir yapı oluşturarak öğrenciye belli bir kazanım sağlamaktadır. Bu kazanımlar belirli bir sırayla basitten karmaşığa, öğrenci seviyesine uygun olarak yapılmalıdır. Müfredat yatrdımı ile öğretmen öğrencileri keşfetmeli ve yeteneklerine göre yönlendirmelidir.

2. 1. 7. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının İncelenmesi

Ülkeler istenilen hedefler doğrultusunda belirli iç ve dış etmenlerin etkisini göz önünde bulundurarak eğitim programları oluştururlar. Bu programları oluştururken alanında uzman kişilerce bir komisyon kurulur ve hedefler doğrultusunda çalışmalar yapılmaktadır. Yapılan programlar ihtiyaçların değişimi doğrultusunda güncellenerek devamlılığını sürdürür. İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında Görsel Sanatlar dersi kapsamında sanat eğitimi verilmektedir. “Görsel Sanatlar dersinin önemine bakılırsa bireyin ruhsal durumunu, kültürel eğitimini, yeteneklerini ve yaratıcılık gücünün geliştirilme çabası sanat eğitiminde amacıdır” (Canikoğlu, 2016, s. 14). “Görsel sanatlar dersi sadece uygulama değil, aynı zamanda teorik olarak da öğrencilere sanat genel kültürü ve estetik bakış açısı kazandırmalı ve küçük yaşlardan itibaren etrafındaki sanat eserlerine yönelik takdir ve değer yeteneği kazandırabilmelidir” (Gürdal, 2007, s. 26).

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. Maddesinde ifade edilen “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları” ile “Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri” esas alınarak öğretim programları hazırlanmıştır. Program 1. sınıftan 8. Sınıfa kadar olan Görsel Sanatlar dersini kapsar. Üç öğrenme alanı başlığı altında on beş birinci sınıflarda, on yedi ikinci sınıflarda, on yedi üçüncü sınıflarda, on altı dördüncü sınıf düzeyinde, on dokuz beşinci sınıf düzeyinde, yirmi altıncı sınıf düzeyinde, yirmi yedinci sınıf düzeyinde ve yirmi sekince sınıf düzeyinde kazanım bulunmaktadır. Program haftalık bir ders saati üzerinden hazırlanmıştır (MEB, 2018, s. 6).

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nda, tüm sınıf düzeyleri için yeterliklerin anlatıldığı ilk paragrafın ardından öğrenciden istenilen beceri, duyuş, bilgi ve diğer yeterliklerden bahsedilmektedir. Ardından Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın temel öğrenme alanlarına göre ele alınan kazanımlara ve açıklamalara yer verilmiştir (MEB, 2018). Bu öğrenme alanları Görsel İletişim ve Biçimlendirme, Kültürel Miras, Sanat Eleştirisi ve Estetik şeklindedir. İlk öğrenme alanı olan görsel iletişim ve biçimlendirme bölümünde sanat elemanlarının (renk, doku, biçim, çizgi, form vb. gibi) etkili bir şekilde kullanılmasını, teknik araçların kullanımını öğrenme, teknik uygulamalar yapma, sanat eserinde özgünlüğü sağlama, kendini sanat ile ifade etmenin yanında destekleyici yazılı ve sözlü ifadeler kullanmayı amaçlar. "Görsel Sanatlarda biçimlendirme, Görsel Sanatlar dersinde yapılan sanatsal uygulama çalışmalarını içermektedir. Sanat uygulamalarında kullanılması gereken sanatsal düzenlemeler ve Görsel Sanat öğeleri ilkeleri amaç olarak değil, araç olarak işlev görmektedir" (Nalinci, 2014, s. 5).

İkinci öğrenme alanı olan kültürel miras bölümünde; Türk toplumunun ve kültürünün sanat tarihini, sanat algısını ve sanatçıları öğrenme, farklı toplumlara ait sanatçıları ve eserlerini öğrenme, müzeler ile görsel sanatların ilişkisini kurma, görsel sanatların gelecek ve geçmiş arasında bağ kurduğunu anlamalarını amaçlanmaktadır. Üçüncü öğrenme alanı sanat eleştirisi ve estetikdir. Bu alanda öğrencilerden beklenen davranışlar arasında sanat eserlerini, eser eleştirisi yöntemine (tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargı) göre incelemeleri beklenmektedir. Diğer amaçları sıralarsak şu şekildedir:

- Sanat eserinin duyuş ve düşünceleri ifade etmedeki gücünü, iletişim kurma kapasitesini analiz etmeleri ve yargıya varmaları,
- Sanat eserlerini incelediğinde sanatın anlamı ve değeri konusunda bir yargıya varmaları,
- Sanat eserinin ekonomik değerinin olduğunu fark etmeleri,
- Görsel sanatlarla ilgili tartışmalarda ortaya konulan görüşlerin, sanat eserine yönelik düşüncelerin ve tercihlerin farklı olabileceğini görmeleri ve bu düşüncelere saygı duymayı öğrenmeleri,
- Sanata ve sanatçıya saygı duymayı öğrenmeleri,
- Görsel sanat alanındaki etik kuralları bilmeleri amaçlanmıştır (MEB, 2018, s. 12).

Yapılan program 4 bölümden oluşur. İlk çıkış noktası hedeflerdir. Toplumsal ve bireysel ihtiyaçlar programların temel hedeflerini oluşturur. Bilgiyi, beceriyi günlük yaşamda kullanabilen kullanırken de estetik kaygıya eleştirel düşünme becerilerine sahip birey yetiştirmek öğretim programının hedefleri arasındadır.

Bilgi birikimin ve teknolojinin artmasıyla beklentiler ve ideal bireyin tanımı değişmiştir (Yurdakul, 2018). Dünyada yaşanan ekonomik ve siyasal değişimler, ülkede verilen eğitim sistemini de etkilemektedir. Öğretim programları eğitim sisteminin uygulama aracıdır. Görsel Sanatlar öğretim programının genel amaçlarını;

- Görsel Sanatların doğasında var olan kavramlar bilgisinin elde edilmesini, sanatçının ve sanat eserinin değerinin anlaşılmasını, yetenekli öğrencilerin keşfini, sanat eseri üzerinde tartışma yapılmasını, görsel sanatlara ait kültürel mirasın incelenmesini, kültürel mirasın değerinin fark edilmesini ve koruma bilinci kazandırılmasını olarak sıralanmaktadır (MEB, 2018, s. 9).

Görsel Sanatlar dersi öğretim programında yer alan özellikler incelendiğinde estetik kaygılar ile tasarım ilkelerini temel alan, yaratıcılık ve düşünme becerilerinin birleşmesi sonucunda meydana çıkan eserler olarak tanımlanır. Resim mimari yapı, fotoğraf heykel gibi eserleri görsel sanatlar olarak nitelendirebiliriz. Dersin başlıca amacı öğrencilerde estetik bilince ve algıya sahip, sanat alanında etik davranışlarda bulunan, alanındaki temel kavram ve uygulamalara hâkim, Görsel Sanatların temelini, doğasını inceleyen, birey yetiştirme olarak gösterilebilir.

Görsel Sanatlar Eğitimi öğrencilerin öğrendikleri bilgileri günlük yaşamlarına aktarmalarında ve diğer dersler ile mantıklı bağ kurmalarını sağlamayı amaçlayan kapsamlı bir eğitim şeklidir (Alacakuş & Mercin 2009, s. 16). Okullarda verilen Görsel Sanatlar eğitimi sadece çok üstün yetenekli ve ilgili öğrencileri kapsamaz. “Görsel Sanatlar dersinin bireylere sanat bilgisi kazandırmayla beraber zihinsel faaliyetlerini ve kişisel özelliklerini geliştirmeye fayda sağlayan önemli bir araç olduğuna yönelik birçok kanıt vardır” (Canikoğlu, 2017, s.14).

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın 5-8. sınıflarında genel olarak edinilen bilgilerin özümsemesi ve sanat eserlerinin daha anlamlı değerlendirilmesi, sanat çalışması oluşturmada ve sanatı takdir etmede kişisel değer ve fikirlerin iletimi; sanatçıların formları, materyalleri ve sembolleri eserlerinde nasıl kullandıklarının analiz edilmesi ve değerlendirilmesi; sanat eserinin meydana gelmesinde yaratıcı sürecin araştırılması, analizi ve keşfi, sanat elemanları ve tasarım ilkeleri doğrultusunda geleneksel ve çağdaş sanat materyallerinin kullanılarak tasarım yapılması, görsel sanat dilinin geliştirilmesi, sanatın anlamının ve değerinin araştırılması; görsel sanat çalışması oluşturulurken farklı tekniklerin bir arada kullanılması üzerine odaklanılmıştır (MEB, 2018, s. 9).

2. 1. 7. 1. Beşinci Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Kazanımları

Beşinci sınıf Görsel Sanatlar dersi kazanımları 20 maddeden oluşmaktadır. Kazanımlar üç başlık altında toplanmıştır. Görsel iletişim ve biçimlendirme, sanat eleştirisi ve estetik ve kültürel miras olmak üzere ele alınmaktadır. Kazanımlarda hedeflenen amaç öğrencilere sanatsal çalışmalarda bulundurmak ve bu sırada sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini kullanmalarını sağlamaktır. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım kapsamında diğer dersler ile ilişkilendirilebilir. Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Görsel Sanatlar dersi öğretim programındaki kazanımları aşağıda sıralanmaktadır.

- Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır.
- Görsel sanat çalışmasında mekân olgusunu göstermek için ölçü ve oranı kullanır.
- Görsel sanat çalışmasında hava perspektifini kullanır.
- Gözlemlerinden yola çıkarak orantılarına uygun insan figürü çizer.
- Görsel sanat çalışmasında dijital teknolojiyi kullanır.
- Sanat malzemelerini kullanarak rölyef veya heykel oluşturur.
- Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.
- Yerel kültüre ait motifleri açıklar
- Farklı kültürlerin sanatı ve sanatçıları arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklar.
- Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan sanat eserleri arasındaki farklılıkları söyler.
- Müzeler ile Görsel Sanatları ilişkilendirir.
- Kullanılan sanat malzemeleri ile görsel sanat alanındaki meslekleri ilişkilendirir.
- Doğal ve inşa edilmiş çevreyi karşılaştırır.
- Seçilen sanat eserinin görsel özelliklerini analiz eder.
- Seçilen sanat eserinin içeriğini yorumlar.

Bir sanat eserini yapıldığı dönem ve şartlara göre analiz eder.
 Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendirir.
 Sanat eserlerinin neden farklı değerlendirildiğini açıklar.
 Sanat eserlerinin neden farklı değerlendirildiğini açıklar
 Görsel sanat çalışmasında etik kurallara uyar (MEB, 2018, s. 23).

2. 1. 7. 2. Altıncı Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Kazanımları

Altıncı sınıf Görsel Sanatlar dersi kazanımları 20 maddeden oluşmaktadır. Kazanımlar üç başlık altında toplanmıştır. Görsel iletişim ve biçimlendirme, sanat eleştirisi ve estetik ve kültürel miras olmak üzere ele alınmaktadır. Altıncı sınıf Görsel Sanatlar dersi kazanımlarında ağırlık olarak sanatçıların eserlerindeki içerik ele alınmıştır. Öğrencilerin eserleri analiz etmesi sağlanmak istenir. “Öğrencilere adalet, saygı, sorumluluk, öz-denetim ve vatanseverlik değerleri kazandırılmaya çalışılırken eğitsel başarı, eğitsel ve mesleki gelişim gibi sosyal, kişisel ve eğitsel gelişim alanları da Program’ın uygulanması sırasında göz önünde bulundurulur” (MEB, 2018, s. 25). Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Görsel Sanatlar dersi öğretim programındaki kazanımları aşağıda sıralanmaktadır.

Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır
 Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır.
 Görsel sanat çalışmasında perspektifi kullanır.
 Gözleme dayalı kısa ve uzun süreli çizimler yapar.
 Üç boyutlu çalışmalar oluşturmak için oyma, asamblaj veya modelleme tekniklerini kullanır.
 Görsel sanat çalışmasında farklı geleneksel Türk sanatları alanlarını bir arada kullanır.
 Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.
 Sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve tekniği açıklar
 Etnografya müzelerindeki ürünler aracılığıyla geleneksel sanat örneklerini inceler
 Toplumda geleneksel sanatların rolünü açıklar.
 Anadolu uygarlıklarına ait eserleri müzeler aracılığıyla inceler.
 Anadolu uygarlıklarına ait eserleri müzeler aracılığıyla inceler.
 Görsel sanatlar, tarih ve kültürün birbirlerini nasıl etkilediğini açıklar.
 Görsel sanatlardaki meslekler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.
 Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme becerilerini kullanır.
 Sanatçının eserinde yansıttığı duygu ve düşünceleri açıklar.
 Görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini açıklar
 Sanatçıların niçin sanat eseri oluşturduklarını tartışır.
 Kişisel fikirlerin ve değer yargısının sanat eserinin değerlendirilmesindeki etkisini açıklar.
 Sanat eserinin hisleri, duyguları ve estetik tepkiyi nasıl harekete geçirdiğini açıklar (MEB, 2018, s. 25).

2. 1. 7. 3. Yedinci Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Kazanımları

Yedinci sınıf Görsel Sanatlar dersin kazanımları 20 maddeden oluşmaktadır. Kazanımlar üç başlık altında toplanmıştır. Görsel iletişim ve biçimlendirme, sanat eleştirisi ve estetik ve kültürel miras olmak üzere ele alınmaktadır. Yedinci sınıf kazanımlarında öğrencilere verilmek istenen davranış sanat eserlerinin yaratım süresinin araştırılması, analiz edilmesi ve keşfi üzerinde durulmasıdır. Sanat elemanlarının doğru şekilde kullanılması, tasarım ilkelerini kullanırken çağdaş ve geleneksel materyallerden yardım almaları sağlanmak istenmiştir. Öğrencilerin sanat dilini

geliştirmeye yönelik kazanımlar bulunmaktadır. Kazanımlar gerçekleştirilirken sosyal ve eğitsel gelişim alanları da dikkate alınmıştır. MEB (2018) Yedinci sınıf Görsel Sanatlar dersi kazanımları ilköğretim Görsel Sanatlar dersi öğretim programında yer aldığı şekli ile aşağıda belirtilmiştir:

Görsel sanat çalışmalarını oluşturmak için araştırmaya dayalı uygulama sürecinin basamaklarını eskiz defterinde gösterir
 Görsel sanat çalışmasında sanat tekniklerini birlikte kullanır.
 Yaşantısının herhangi bir anını hikâye eştiren görsel sanat çalışmasına yansır.
 Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve güncel sanat malzemeleri ile teknikleri kullanır.
 Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır
 Gözleme dayalı çizimler yapar.
 Atık malzemeleri kullanarak üç boyutlu çalışma yapar
 Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.
 Sanat eserlerindeki üslupları açıklar.
 Sanat, tarih ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder.
 Sanatçıların topluma sağladığı katkıları açıklar
 Tarihi olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler.
 Sanat eserinde ele alınan tema, konu ve sembolleri tanımlar.
 Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır.
 Sanatçıların eserlerini oluşturma süreçlerini karşılaştırır.
 Görsel sanat eserlerindeki sanatçının görsel sanat eserine yansıyan üslubunu fark eder.
 Kişisel ve bağlamsal bilgiler temelinde sanat eserini inceler.
 Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar
 Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların yönlendirici etkisini açıklar.
 Bilgi ve deneyimlerin sanat eserine yönelik bakış açısını nasıl etkilediğini açıklar (MEB, 2018, s. 27).

2. 1. 7. 4. Sekizinci Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Kazanımları

Sekizinci sınıf Görsel Sanatlar dersin kazanımları 20 maddeden oluşmaktadır. Kazanımlar üç başlık altında toplanmıştır. Görsel iletişim ve biçimlendirme, sanat eleştirisi ve estetik ve kültürel miras olmak üzere ele alınmaktadır. Ortaöğretim son basamağı olan sınıf düzeyinde önceki öğrenmeler pekiştirilmek üzere kazanımlar hazırlanmıştır. Kazanımlarda Bu seviyede öğrencilerin çalışmalarında farklı teknikleri birlikte kullanması desteklenmiştir. Kazanımlar disiplinler arası yaklaşım kapsamında diğer derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir. MEB (2018) Sekizinci sınıf Görsel Sanatlar dersi kazanımları ilköğretim Görsel Sanatlar dersi öğretim programındaki şekli ile aşağıda sıralanmaktadır. Bunlar:

Görsel sanat çalışması oluşturma sürecini eskiz defterinde gösterir
 Görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar.
 Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanır.
 Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur.
 Güncel olayları görsel sanat çalışmasına yansır.
 Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır.
 Gözleme dayalı çizimlerinde farklı bakış açılarını yansır.
 Farklı teknik ve materyalleri bir arada kullanarak üç boyutlu çalışma yapar.
 Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.
 Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini açıklar.
 Sanatçıların toplumda üstlendiği rolleri yorumlar.
 Dönem, üslup ve kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır
 Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıklar.
 Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder.
 Bir sanat eserinin değerlendirilmesinde bilgi ve deneyimlerin etkisini söyler.

Sanatla ilişkili olarak estetiğin ne olduğunu açıklar.
Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını analiz eder.
Sanatın tanımlamasını yapar.
Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder
Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına etkisini açıklar (MEB, 2018, s. 30).

2. 1. 8. Türkiye’de Sanatçı-Öğretmen Kavramı Bağlamında İncelenen Gazi Eğitim Enstitüsü Mezunu Sanat Eğitimcileri

Her ne kadar Türkiye’de Sanatçı-Öğretmen kavramı üzerine yapılan çalışmalar kavramın eğitim felsefesi ve tarihsel sürecini kapsayacak yeterlilikte olmasa da, sanatçı ve eğitimci kimliklerinin günümüzde ve geçmişte sıklıkla bir araya geldikleri görülmektedir. Bu kimlikler sanatçı-akademisyen, akademisyen-sanatçı, sanatçı eğitimci, eğitimci-sanatçı şeklinde farkı tanımlarla karşımıza çıkmaktadır. Yani eğitimci-sanatçı denildiğinde eğitimci kimliği ön planda olup, öğretmenlik yaşantısı ve amaçları sanat yaşantısından önce gelir; tersi şekilde sanatçı kimliği önce geldiğinde ise ön planda sanat yaşantısı ve amaçları olacaktır. Sanatçı öğretmen teriminin ise herhangi bir öncelik sonralık durumuyla anlamsal değişikliğe yol açmayıp, iki kimliğin birlikteliğinden beslenmek üzere kurulan bir terim olduğu belirtilmektedir.

Birçok eğitim kurumu gibi Gazi Eğitim Enstitüsü de eğitim biçimleriyle Sanatçı-Öğretmen kavramının hem terimsel hem kavramsal hem de eğitimsel perspektifine uyan eğitimci sanatçılar yetiştirmişlerdir. Özellikle Gazi’de eğitim veren hocaların birer Sanatçı-Öğretmen ve tıpkı Hofmann gibi, sanatçı öğretmeni olduklarını da söylemek mümkündür. Günümüzde akademilerde görev yapan eğitimcilerin ilköğretim II. kademe ve ortaöğretim kurumlarında eğitim veren öğretmenlere kıyasla sanatla daha sıkı ilişkiler kurdukları görülmektedir. Öğrencilerinin de onları yalnızca öğretmen yanlarıyla değil sanatçı yanlarıyla da rol model aldıkları ve bu sebeple ikili kimlik uygulamalarına yöneldikleri de görülmektedir (Severbaş, 2021, s. 63).

Bu başlıkta Sanatçı-Öğretmen kavramı bağlamında incelenmiş olan çağdaş sanat eğitimcileri, Gazi’nin sanatçı akademisyenleri karma sergisi başlığı altında katılımcılardan rastgele seçilmiştir. Seçilen üç sanat eğitimcisi, Milli Eğitim Bakanlığında öğretmenlik yapmış isimlerdir.

2. 1. 8. 1. Hasan Pekmezci

Sanatçı, Ressam, Akademisyen, Güzel Sanatlar Profesörü, Araştırmacı, Yazar Hasan Pekmezci 1945, Konya doğumludur. Resim sanatına olan yoğun ilgisi ve öğretmenlerinin yönlendirmesi ile sınavla İstanbul’da Resim Semineri’ne gönderilmiştir. Bu seminerde, Enver Naci Gökşen, Selahattin H. Taran, İhami Demirci, Hidayet Gülen gibi çok önemli sanatçı ve eğitimcilerin eğitimci ve sanatçıların öğrencisi olmuştur ve 1965 yılında semineri birincilikle bitirmiştir. Aynı yıl Gazi Resim bölümünü kazanmıştır. Mezun olduğunda, özellikle sanatın anlık bir eğlence kaynağı olmadığı, sanatın ise insan yaşamının tamamını kapsayan üst düzey bir etkinlik olduğunu özümsemiştir. Öğretmenliğin kutsal bir meslek olduğuna inanarak mesleki görevine başlamıştır.

Hasan Pekmezci eğitime dair birçok kitap yazmış ve eşi Şükran Pekmezci ile ders kitaplarını resimlemişlerdir. Eğitimin insan hayatındaki değişimi nasıl etkileyebileceğini deneyimleyen biri olan Pekmezci eğitimin gücüne inanan ve ilk günden beri öğrencilerine bir emanet gibi kutsal değer olarak gören bir sanat eğitimcisidir. Hasan Pekmezci eğitimin insan üzerine bırakacağı ize tüm kalbiyle inanmıştır. Bir öğretmenin öğrencisi ile iletişimi o öğrencide hayati önem taşımaktadır. Her zaman öğrencilerine destek veren, her ihtiyaçlarında beklemeden dönüş yapan, onlara nasıl daha fazla katkıda bulunabilirim diye düşünen eğitimci sanatçıdır. Pekmezci tüm yatırımını eğitim üzerine yapmıştır. Erman(2018) Pekmezci'nin resme başlamasını şu sözleri ile anlatmakta:

İlk resim dersinde öğretmenimizin bir "Aslan oolun" sözü ile resme yöneldim. Bundan sonra her günüm resimle doldu. Bir süre sonra sınıfta adım "resimci çocuk" oldu. O gün öğretmenimiz "Böyle resim mi olur? diye enseme bir şaplak indirseydi ne olurdu? Zaten alıngan-kırılğan bir çocuk olarak ben yoktum. Bir sözün abad; bir sözün berbat ettiğinin", edebileceğinin somut bir örneğidir bu (Erman, 2018, s. 33).

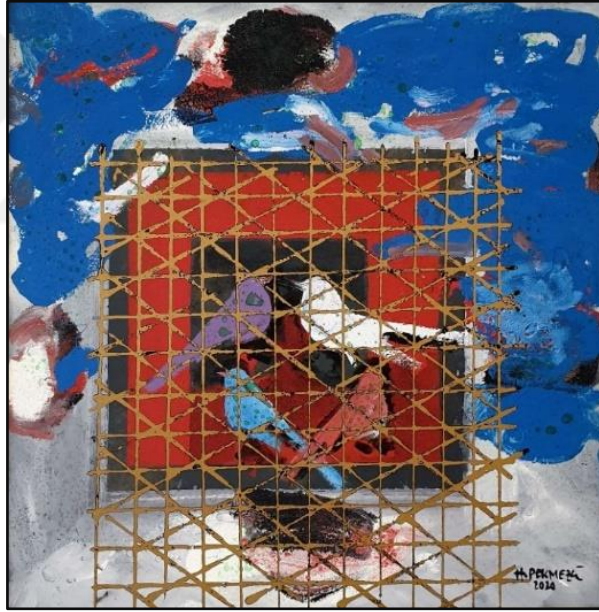
Pekmezci, 1979 yılında mezun olduğu okula öğretmenler Kurulu kararı ile öğretmen olarak davet edilir. Okulda ipek baskı atölyesi kurarak çalışmalarına başlar. Öğrencilik hayatı boyunca elinden tutmuş, ona ışık olan öğretmenleri gibi oda artık üniversite hocadır. Hiçbir zaman öğrencileri arasında ayırım yapmamış ve öğrencileri ailesi gibi görmüştür. Hasan Pekmezci (2018) bu konudaki hassasiyetini şu şekilde anlatır:

Öğrenci velinimetimizdir bizim. Biz öğrencilerimizi bize emanet edilen kutsal değerler olarak gördük ilk günden beri. Üzerine titremesi gereken, asla ihanet, hıyanet edilmemesi gereken gerçek anlamda kutsal değer. Onlara bu ulusun geleceği gözü ile bakmak, "İşte geldik, gidiyoruz"dan sonrasını emanet edebileceğimiz, onun güçlü, onun başarılı olmasını candan isteyeceğimiz emanet (Erman, 2018, s. 37).

Onun bu tavrı başarıları ardında getirmiştir. Sanatçı eğitimci birçok sergi ve çalışmaya katılmıştır.1987 yılında Hacettepe Üniversitesi Resim Bölümü Öğretim Üyeliğine, Baskı Resim derslerini vermek ve Baskı Resim atölyelerini kurmak üzere atanır (Kayahan, 2018).

Resim 1. Hasan Pekmezci DÜYB imzalı, 57x83 cm.

Resim 2. Hasan Pekmezci, DÜYB, 50x50 cm.

2. 1. 8. 2. Mehmet Zahit Büyükişleyen

1946 yılında Adana'da doğan Büyükişleyen'in sanata sevgisi çocukluk döneminde başlamıştır. 1964 yılında liseyi bitirmiş ve 1965 yılında Yağlı boya resmi Devlet Resim Heykel sergisine kabul edilmiştir. 1966'da Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü'nde eğitimini tamamlayarak, ilk görev yeri olan Konya-Ereğli İvriz Öğretmen Okulu'nda yılları arasında resim öğretmenliği yapmıştır. Ardından orta öğretimini tamamladığı İskenderun'da bir yıl görev yaparak Milli Eğitim Bakanlığı'nın Plastik Sanatlarda uzmanlık eğitimi için açtığı sınavı kazanarak için Batı

Almanya'ya gitmiştir. 1972-76 "Türkiye'de kırsal kesimden büyük kente göç ve büyük kentlerin çevresinde oluşan gecekonduların Türk resminde algılanması ve yorumlanması" konulu tezini tamamlayarak Kassel Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitirmiştir.

Büyükişleyen, 1976-83 Gazi Eğitim Fakültesi, Gazi Eğitim Enstitüsü ve Gazi Yüksek Öğretmen Okulu'nda öğretim görevlisi olarak çalıştı. 1983 yılında İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde "Türk resminde Ankaralı Sanatçıların Etkinliği" konulu tezi ile doktorasını yapmıştır. Büyükişleyen'in (t.y.) sanat eğitimcisine, bir öğretmene bakış açısı şu şekildedir:

Sanat eğitiminde şüphesiz her sanatçı eğitimci olamaz. Ama Sanatçı-Öğretmen modeli öğrencisinde her zaman güven uyandıracaktır. Öğrencinin derse olan ilgisini arttıracaktır. Sanat eğitimcisi Sanatçı-Öğretmen tipidir. Atölyelerde uygulamalı yaptırarak, öz eleştiri ve eleştiri yapan sanatçı olarak yetiştirilmelidir. Aksi takdirde iyi yetişemez ve mesleğinde inandırıcı ve yararlı olamaz" (Büyükişleyen, (t.y.), s. 171)

1984 Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde açılan sınavı kazanarak Doçent olmuş ve Heykel Bölümü Başkanlığına atanmış ve 1985 Doçentlik unvanını, 1992 de ise Profesörlüğe atanmıştır. 1997-2019 Yeditepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ne bölüm başkanı olarak atanmış ve Dekan Yardımcısı olarak görev yapmış ardından 2019 tarihinde Yeditepe'deki görevinden ayrılmıştır. Sanat dünyasındaki yaşamını İstanbul'da sürdürmekte ve çalışmalarına devam etmektedir. Gerek Yurtiçi gerekse yurtdışındaki müzelerde ve koleksiyonlarda yapıtları bulunmaktadır. On dokuz Başarı ödülüne sahip ve iki yüzün üzerinde kişisel sergi açmıştır. Basılmış beş kitabı bulunmaktadır.

Mehmet Zahit Büyükişleyen uzun yıllar sanat eğitimin gerekliliği üzerinde yazılar yazmış ve gerekliliğini savunmuştur. Büyükişleyen (t.y.) bir yazısında sanat eğitimindeki olumsuz yönleri şöyle sıralamıştır;

Öğretmen yetiştirmede finansman ve mali kaynakların yetersizliği, öğretim maliyetinin düşük tutulması, fizik donanımın (atölye, işlik, laboratuvar vb.) yetersizliği, öğretmenlik mesleğinin maddi olanaklarının yetersizliği nedeniyle öğretmen adaylarının ya tesadüfle ya da başka bir olanak bulunmadığı için bu mesleği seçmiş olmaları, öğretmen yetiştiren kurumların farklılığı; böylece öğretim elemanlarının öğretim düzeyleri açısından belli ve zorunlu ölçülerin olmayışı, öğretmen yetiştiren kurumlara alınacak öğrenci kaynağının olması, bakanlık ve üniversiteler arasında farklı görüşlerin olması, öğretmenliğe hazırlayıcı programlardan yoksun oluşu, öğretmen yetiştirmeye ilişkin araştırmaların eksik ve yetersiz oluşu, öğretmenlik öncesi yapılan stajların yetersiz ve çok kısa olması (Büyükişleyen, (t.y.) s. 174).

Resim 3. M. Zahit Büyükişleyen, mança'lı adam kırmızı serüven, TÜYB, 70x100 cm, (2021).

Resim 4. M. Zahit Büyükişleyen, sevdalinka, TÜYB, 70x100 cm, (2022).

Resim 5. M. Zahit Büyükişleyen, güz sancısı, 70x100 cm, TÜYB, (2021).

2. 1. 8. 3. Zafer Gençaydın

1941 Ankara doğumlu sanatçı küçüklüğünden itibaren sanata karşı ilgili olmuştur. Hatta 2006 yılında görsel sanatlara olan ilgisini şu sözlerle anlatmaktadır:

Çocukluğum babamın görevi icabı köylerde geçti. Dolayısıyla ben bir köy çocuğuyum. Geçmişe ilişkin anılarıma baktığımda annemin çoğu zaman kışkırdığım nitelikli yazısını hatırlıyorum. Sanırım bu inci gibi, inceli kalınlı zarif yazı beni çok etkilemişti. Annem küçük bir kasabada yetişmiş ve ilkokul mezunu bir kadın olmasına rağmen yazısı çok etkileyiciydi. Öğrencilik yıllarımda ve daha sonraki dönemlerde, yalnızlığımı paylaşmak, bir parça olsun hasret gidermek için bana yazdığı mektuplar hala gözümün önündedir. Hatta diyebilirim ki estetik kaygılarımın başlangıcını anneme ait bu yazılar oluşturmuştur (Atakan, 2006, s. 4).

Zafer Gençaydın, Çağdaş Türk sanatına sanatçı, sanat eğitimcisi ve akademisyen olarak büyük katkılar sağlamış önemli bir isimdir. Küçük yaşlardan itibaren aldığı eğitim yaşadığı ülkeye ve toprağa hizmet etmek amacını gütmüştür. Özellikle okuduğu öğretmen okulu bu düşüncesinde büyük rol oynamaktadır. Tüm hayatı boyunca sanata ve sanat eğitimine bu amaç doğrultusunda ilerletmiştir. Gençaydın, 1962-65 Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümünü kazanarak sanatsal çalışmalarını akademiye aktarmıştır. Mezuniyetinden sonra Diyarbakır erkek öğretmen lisesine atanmıştır. 1968 yılında Ankara'ya Hasanoğlan öğretmen okuluna atanmış ve ilk kişisel sergisini açmıştır. 1971'de Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı yurtdışı doktora sınavını kazandıktan sonra Berlin Güzel Sanatlar Yüksekokulunda eğitim görmüştür. 1978 yılında Türkiye'ye döner ve eğitim gördüğü okul olan gazi eğitim enstitüsü resim iş eğitimi bölümünde öğretmenliğe başlar. Sanatçı bu sürede hem zorlanmıştır hem de en verimli dönemini yaşamıştır. 1970'li yıllar Türkiye'nin en zor zamanlarıdır. Siyaset ve ekonominin istikrarsızlığı sağ sol kutuplaşmanın yaşandığı yıllar eğitim sistemini de etkilemiştir. 1979 yılına gelindiğinde verimli bir sanat ortamı oluşmuş ve bu durum öğrencilere de yansımıştır.

Bu ortamın oluşmasının en büyük mimarı Zafer Geaydın'dır. 1982-83 yılı mezunlarının büyük kısmı Őuan güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde sanatçı, ğretim yesi, ğretmen, grafiker veya yayıncı olarak etkinlik göstermektedir.

Zafer Geaydın, sanat eğitimi gören gençleri "kişinin eğitimi ve yönelimi" doğrultusunda reçete vermeksizin geliŐtirmeyi amaç edinmiŐtir. O sanatın aslında bir görme eğitimi olduğunu savunur. Gördüklerimiz bizim hayal dünyamızı çalıŐtırarak düŐünmeye itmektedir.

Sanat eğitimi düşünce okuludur ve bu okulda zgr düşünme ortamı sağlanmalıdır. Zafer Geaydın, ğretmenlerin ve velilerin görevini öğrencilere zgr çalışma ortamı sağlamak olarak görmektedir. Ona göre; ğretmen her zaman bilge kişi olmalıdır. Eğitiminin cahil olamaz. Eğitmen eğitildiği sistemin ürünü değil, aklın ürünü olmak zorundadır (Tedmem, 2012).

Resim 6. Z. Geaydın, ağaç ve bank, kâğıt üzerine karışık teknik, 33X50 cm, (2007).

Resim 7. Z. Gençaydın, isimsiz, 33X50 cm

2. 2. Literatür Taramasının Sonucu

Türkiye’de resim sanatı 18. yy’dan itibaren Batı’ya yönelme ile başlamıştır. 1700’lü yıllarda sarayda usta çırak ilişkileriyle süren sanat eğitimi, ustadan çırağa, babadan oğula şeklinde devam edilmiştir. Osman Hamdi Bey tarafından 1883 yılında Sanayi-i Nefise Mektebi kurulmasıyla sanat eğitiminin önemli adımlarından biri atılmıştır. Sanayi nefise mektebinde süren eğitim Türk sanat eğitiminin akademik bir disipline sokulması yönünde büyük önem taşımaktadır.

1926 yılında Konya’da açılan ve üç yıl sonra Ankara’ya taşınan Gazi İlk ve Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü adıyla eğitime devam eden kurum günümüz sanatçıları, sanat öğretmenlerini yetiştiren önemli işlere imza atan, “Gazi Eğitim Enstitüsü” adını 1946’da almıştır.

Güzel Sanatlar Eğitimi bölümlerinin Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dallarının amaçları, ortaokul ve lise seviyelerinde, sanat tarihi ve güncel sanata hâkim, öğretmenlik bilgisi ve becerileri bakımından donanımlı, öğretmenler yetiştirmektir. Çocukların ve gençlerin kişisel gelişimlerinde sanat eğitiminin önemini kavrayan, sorunları sanatsal ve eleştirel bakış açısıyla ele alıp çözümler üretebilen öğretmenler yetiştirmek olarak belirlenmektedir. Bu bağlamda araştırma içeriğinde olan Sanatçı-Öğretmen kavramı sadece estetik kaygı taşıyarak şekillendirdiği biçim verdiği eserlerden ziyade düşünceleri ile sınırları zorlayan yapıtlar üretmeli ve öğrencilerinin üretmesi için uygun ortamı sağlamalıdır. Zafer Gençaydın’ın (2006) ifade ettiği gibi “İyi bir sanat eğitimcisi, eğitimci kişiliğini ancak sanatçı kimliğiyle var edebilir. Öğrencilerinde ne yaratma heyecanı uyandırabilir ne

de bu heyecanı sürekli diri tutabilir. İnsan yaptığı kadar bilir, bildiği kadar anlar, anladığı kadar da anlatabilir ya da öğretebilir” (Zeren, 2006, s. 644).

Sanatçı ve eğitimci kimliklerinin bir arada kullanıldığı, sanatçı-akademisyen, akademisyen-sanatçı, sanatçı eğitimci, eğitimci-sanatçı şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Sanatçı öğretmen dendiğinde iki kimliğin birlikteliğinden beslenen bir yapının olduğunu ifade etmek mümkündür.

Araştırmanın içeriğinde Millî Eğitim Bakanlığı'nın Görsel Sanatlar öğretim programı incelenmiş 5, 6, 7 ve 8. sınıf kazanımları belirtilmiştir. Müfredatın sanat eğitimindeki önemi, sanatçı-öğretmenlerinin görevlerinde yol gösterici bir harita niteliğindedir. Ülkemizde İlköğretim Görsel Sanatlar müfredatı Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları” ile “Türk Millî Eğitimi'nin Temel İlkeleri” esas alınarak hazırlanmıştır.

Yapılan literatür sonucunda Türkçe literatürde sanatçı-öğretmen algılarının incelenmesi kavramına dair detaylı bilgiler veren yeterli çalışma olmadığı görülmüştür. Bu araştırma bu yönüyle literatürdeki büyük bir boşluğu doldurmak için atılan adım olma özelliğini taşımaktadır.

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, uygulama çalışması, veri toplama aracı, çalışma grubu, verilerin toplanma süreci ve veri analizi ile ilgili bilgi verilmiştir.

3. 1. Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma türünün benimsendiği bu çalışmada “durum çalışması” yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yönetimi; “Doküman analizi, görüşme ve gözlem gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların olayların doğal ortamda gerçekçi bir biçimde bütüncül olarak ortaya koyulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği çalışmadır”. Bu yöntemin en önemli avantajı, araştırma konusunu ve ilgili çalışmaya dâhil olan bireylerin bakış açılarından görebilmeyi ve bu bakış açılarını oluşturan sosyal yapıyı ve süreçleri ortaya koymaya olanak sağlamasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2004, s. 35).

“Durum çalışması; bir durum veya olayın derinlemesine incelendiği, verilerin sistematik bir şekilde toplandığı ve gerçek ortamda neler olduğuna bakıldığı bir yöntemdir” (Subaşı & Okumuş, 2017, s. 420). En genel tanımı Yin (1984) tarafından şöyle yapılmaktadır: “Durum çalışması, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çevresi içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu çevre arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, bir araştırma yöntemidir.” Bu yöntem olarak sağladığı veri arşivi literatüre kaynak niteliği oluşturur. Taghisoylu(2020) durum çalışması tekniği için “Görünüşte durum çalışması genelleme tekniği olarak gözükse de asıl amacı kuram oluşturmaktır” (Taghisoylu, 2020, s. 1161) ifadelerini kullanmıştır.

Yin (1984) veri toplama sürecinde 6 kaynaktan bahsetmektedir. Bunlar: “Dokümanlar, görüşmeler, direkt gözlem, arşiv kayıtlar, katılımcı gözlem, fiziksel yapılar (sanat eserleri, teknolojik aletler ve çalışmada kullanılacak diğer fiziksel kanıtlar). Bu altı veri toplama kaynağı fotoğraflar, filmler, hayat hikâyeleri, video kayıtları ve sözsüz iletişim ile de genişletilebilir” (Subaşı & Okumuş, 2017, s. 421).

3. 2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ordu ili Altınordu ilçesi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı 19 Eylül Ortaokulu, 75.yıl Cumhuriyet Ortaokulu, İmam Hatip Ortaokulu, Durugöl Ortaokulu, Hamdullah Suphi Tanrıöver Ortaokulu, Gazi Ortaokulu, Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu, Başöğretmen Ortaokulu, Şehit Cüneyt Akkuş Ortaokulu, Altınordu Ortaokulu, Atatürk Ortaokulu, Yeşilyurt Ahmet Karlıbel Ortaokulu, Yunus Emre Ortaokulu, Perşembe ilçesi İlçe Milli Eğitim

Müdürlüğü'ne bağlı Atatürk Ortaokulu, Gazi Ortaokulu, Kırılı Ortaokulu, Giresun ili İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Aksu Şehit Hakan Gemici İmam Hatip Ortaokulu Mithatpaşa Ortaokulu, Mustafa Kemal Ortaokulu Trabzon ili Ortahisar İlçesi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Bener Cordan Ortaokulu, Bedri Rahmi Eyüboğlu Ortaokulu, Cudibey Ortaokulu, Beşirli Borsa İstanbul Ortaokulu, Akçaabat ilçesi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Mevlüt Selami Yardım Ortaokulu ve Söğütlü Ortaokulu'nda görev yapan 10 yönetici, 16 Görsel Sanatlar Öğretmeni, 30 diğer branş öğretmenleri ve ilköğretim 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda okuyan toplam 15 öğrenci oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada Görsel Sanat öğretmenlerinin, diğer branş öğretmenlerinin, idarecilerin ve öğrencilerin sanatçı öğretmen kişiliklerine yönelik bakış açılarının tüm ayrıntısıyla incelenmesi amaçlandığından görüşme tekniğinin kullanılması uygun görülmüştür. Araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu katılımcılara uygulanmıştır.

Görüşme, nitel araştırmalarda kullanılan veri toplama tekniğidir (Punch, 2005). “Araştırmaya katılan bireylerin bir konu ya da durum hakkındaki duygu ve düşüncelerinin ortaya konmasıdır. “Kişilerin düşüncelerinin, duygularının, tecrübelerinin, tutumlarının ve şikâyetlerinin anlaşılabilmesi için etkili bir tekniktir” (Sevecan & Çilingiroğlu, 2007, s. 4).

Verilerin toplanma sürecinde ilgili literatür yeterli ve kapsamlı bir şekilde taranarak Görsel Sanatlar öğretmenleri, diğer branş öğretmenleri, idareciler ve öğrenciler için sorular bir havuzda toplanmıştır. Bu soru havuzundan 3(üç) uzman görüşü alınarak, Görsel Sanatlar öğretmenleri için hazırlanan altı soru (EK-1), diğer branş öğretmenleri için hazırlanan üç soru (EK 2), idareciler için hazırlanan dört soru (EK-3), öğrenciler için ise üç soruluk yarı yapılandırılmış tek bölümden oluşan görüşme formu (EK-4) hazırlanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Görüşmeler katılımcılarla uygun ortamda gerçekleştirilerek ortalama 15 dakika sürmüştür. Uygulama öncesinde katılımcılara araştırmanın yapılma amacı ve araştırmadan elde edilecek bulguların hangi amaçlarla kullanılacağı açıklanmış ve izin formu imzalatılmıştır. Araştırmaya katılmanın gönüllülük esasına dayalı olduğu vurgulanmış ve sadece gönüllü katılımcılar araştırmaya dâhil edilerek veriler toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi sözlü ve yazılı materyallerin sistemli bir analizidir. İçerik analizini, insanların yazdıkları ya da söyledikleri anlaşılır talimatlar

üzerinden kodlanarak sayısallaşması olarak ifade edilmektedir. Holsti (1969), içerik analizinin amaçlarını iletişimin içeriğindeki eğilimleri betimlemek olarak tanımlamaktadır (Balci, 2011, s.142).

İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavram ve temalar, çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlanmasıdır. Bu temel amaç çerçevesinde içerik analizinde veriler dört aşamada analiz edilir. Bu aşamalar verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olarak sıralanır (Yıldırım & Şimşek, 2005, s. 242-243).

İçerik analizinde önemli nokta araştırılmak istenen-ölçülmek istenen şeyleri doğru olarak temsil eden kategorilerin seçilmesidir. Araştırma verileri dijital ortamına aktarıldıktan sonra tüm katılımcıların görüşleri incelenmiştir. Ortak temalar belirlenmiş, her bir konu başlığı için ortak temalar çıkartılmıştır. Katılımcıların görüşleri bu temalar altında toplanmıştır. Yapılan analizlerde temaların sıklığı verilmiş ve belirlenen temayla ilgili katılımcıların dikkat çekici görüşleri de temaları desteklemek için kullanılmıştır.

4. BULGULAR

1-Araştırmanın birinci alt problemi “Görsel Sanatlar öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açıları ne düzeydedir” şeklindedir. Bu bağlamda görüşme formu ile katılımcılara altı soru yöneltilmiş ve ulaşılan bulgular aşağıda sıralanmıştır. Bunlar:

1. 1. Araştırmada, Görsel Sanatlar Öğretmenleri ile yapılan görüşme formunda yer alan birinci soru “Görsel sanatlar öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açınızı anlatır mısınız? Şeklindedir. Sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin, “Sanatçı-Öğretmen İkili Kimliklerine Bakış Açınızı Anlatır Mısınız?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdelik Dağılımları.

Görsel Sanatlar öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açınızı anlatır mısınız?	f	%
İki kimliği de taşınmalı	4	23,52
Sanatçı gibi düşünmeli fakat Öğretmen kimliği önde olmalı	3	17,64
Rol model olmalı	3	17,64
Üst düzey bakış açısı kazandırır	2	11,76
Öğretmen ve sanatçı kimlikleri ayrı olmalı	2	11,76
Ders hâkimiyetini güçlendirir	2	11,76
Sanatçı gibi davranmalı	1	5,88
Toplam	17	100

Yukarıdaki görüşme formunda yer alan birinci soru “Görsel Sanatlar öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açınızı anlatır mısınız?” şeklindedir. Görsel Sanatlar öğretmenleri bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin 4’ü (% 34) İki kimliği de taşınmalı, 3’ü (% 23,33) Sanatçı gibi düşünmeli fakat Öğretmen kimliği önde olmalı, 3’ü (% 16,66) rol model olmalı, 2’si (% 10) üst düzey bakış açısı kazandırır, 2’si (% 13,33) Öğretmen ve Sanatçı kimlikleri ayrı olmalı, 2’si (%3,33) ders hâkimiyetini güçlendirir, 1 öğretmen ise sanatçı gibi davranmalı cevabını vermiştir.

Katılımcılardan

K10: Biz üniversitedeyken sanatçı bakisi açısıyla, sanatsal kavramlarla yoğrulduk. Fakat atanıp da işe başladığımızda durum öyle devam etmedi. Öğretmen kimliği daha farklıydı. Özelde sanatçı kimliğini de sürdürmek kişiye kalmış bir durum oluyor aslında.

Cevabını verirken,

K12: Aslında iki kavram birbirinden çok farklı. Kimlik olarak da birbirlerini fazla beslediklerini düşünmüyorum. Sanatçı kimliğinin öğretmen kimliğine muhakkak katkısı vardır fakat öğretmen kimliğinin sanatçı kimliği üzerinde olumlu etkiye sahip olduğunu düşünmüyorum. Hatta sanatçı kimliğine zarar verdiğini ve sınırlandırdığını bile söyleyebilirim. Ömrünün önemli bir kısmını öğretmen olarak geçiren birey kurallı, doğrucu, garantici, korumacı olmaya alışır, risk alma cesareti azalır ve düzene istemsiz bir şekilde ayak uydurur. Sanatçı kimliği İse tam tersi girişken, yaratıcı, deneyimlemeye açık ve risk almaya meyilli olmalıdır cevabını vermiştir.

K7: Kendi sanatımızla ön plana çıkmak yerine, öğreterek öğrencilere sanatı sevdirmek ve baktığını görmeyi öğretmektir. Öğretmen kimliğimizle yeteneklerini keşfetmektir şeklinde olmuştur.

1. 2. Araştırmada, Görsel Sanatlar öğretmenlerinin “Siz iki kimliği de taşıdığınızı düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, “Siz İki Kimliği de Taşıdığınızı Düşünüyor Musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

Siz iki kimliği de taşıdığınızı düşünüyor musunuz?	f	%
Evet	8	50
Hayır	6	37,5
Kısmen	2	12,5
Toplam	16	100

Yukarıdaki görüşme formunda yer alan ikinci soru “Siz iki kimliği de taşıdığınızı düşünüyor musunuz” şeklindedir. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Öğrencilerin 8’i (% 50) Evet, iki kimliği de düşünüyorum, 6’si (% 37,50) hayır iki kimliği taşıdığı düşünmüyorum, 2’si (%12,50) kısmen cevabını vermiştir.

K5: Öğretmen kimliğim daha ön planda ama sanatçı kimliğimi kaybetmemeye çalışıyorum.

K12: Evet iki kimliği de taşıyorum. Ancak hem öğretmen hem de sanatçı olarak kimlik karmaşası yaşadığımı belirtmek isterim. Öğretmen miyim yoksa sanatçı mı? Öğretmen kimliği sanatçı kimliğini zorlaştırıyor. Çünkü gitmek zorunda olduğunuz bir devlet kurumu var ve zil çaldığında derse girip bir sonraki zilde de dersten çıkmak zorundasınız. Kurallı ve emredici... ve fazlasıyla zaman alıcı. Sonrasında iyi işler üretmek için çok çalışmak gerekiyor ve kendinize zaman ayıramıyorsunuz

cevaplarını vermişlerdir.

1. 3. Araştırmada, Görsel Sanatlar öğretmenleri ile yapılan görüşme formunda yer alan üçüncü soru “İnsanlar sizi daha çok öğretmen ya da daha çok sanatçı olarak mı görüyor? Siz kendinizi nasıl görüyorsunuz?” şeklindedir. Bu sorulara verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, “İnsanlar Sizi Daha Çok Öğretmen Ya Da Daha Çok Sanatçı Olarak Mı Görüyor? Siz Kendinizi Nasıl Görüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

İnsanlar sizi daha çok öğretmen ya da daha çok sanatçı olarak mı görüyor? Siz kendinizi nasıl görüyorsunuz?”	f	%
Öğretmen	7	43,75
Sanatçı	2	12,5
Sanatçı-Öğretmen	2	12,5
Çevre beni sanatçı olarak ben kendimi öğretmen olarak	3	18,75
Toplam	16	100

Araştırmada, Görsel Sanatlar öğretmenleri ile yapılan görüşme formunda yer alan üçüncü soru “İnsanlar sizi daha çok öğretmen ya da daha çok sanatçı olarak mı görüyor? Siz kendinizi nasıl görüyorsunuz?” şeklindedir. Görsel sanatlar öğretmenlerinin bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Görsel sanatlar öğretmenlerinin 7’si (%43,75) öğretmen, 2’si (% 12,50) sanatçı, 2’si (% 12,50) sanatçı öğretmen, 3’ü (% 18,75) çevre beni sanatçı olarak ben kendimi öğretmen olarak görüyorum cevabını vermiştir.

Katılımcılardan K 12: ‘Genelde öğretmen olarak görüyorlar, bizde önce öğretmen, öğreten olarak görüyoruz, âmâ sanatçı kimliğimizi asla saklamıyoruz’ cevabını vermiştir.

1. 4. Araştırmada, Görsel Sanatlar öğretmenleri ile yapılan görüşme formunda yer alan dördüncü soru “Kendinizi Sanatçı-Öğretmen olarak görmeyi sağlayan şey nedir ve bu neden önemlidir?” sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Görsel Sanatlar Öğretmenleri, “Kendinizi Sanatçı-Öğretmen Olarak Görmeyi Sağlayan Şey Nedir ve Bu Neden önemlidir? Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

Kendinizi Sanatçı-Öğretmen olarak görmeyi sağlayan şey nedir ve bu neden önemlidir?	f	%
Sanatı ve sanatçıyı sevdirmeye	5	31,25
Farklı bakış açısına sahip olma	3	18,25
Emek vermek	2	12,50
Öğrencilerin yeteneklerini keşfetme	2	12,50
Sanatı anlatma	2	12,50
Üretkenlik	1	6,25
Sanatsal bakış açısına sahip olma	1	6,25
Toplam	16	90

Yukarıdaki görüşme formunda yer alan dördüncü soru “Kendinizi *Sanatçı-Öğretmen* olarak görmenizi sağlayan şey nedir ve bu neden önemlidir?” şeklindedir. Öğretmenlerin bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin 5’i (% 31,2) sanatı ve sanatçıyı sevdirmeye, 3’ü (% 18,25) farklı bakış açısına sahip olma, 2’si (% 12,50) emek vermek, 2’si (% 12,5) öğrencilerin yeteneklerini keşfetme, 2’ü (% 12,50) sanatı anlatma, 1 öğretmen (%6,25) üretkenlik ve diğer bir öğretmende sanatsal bakış açısına sahip olma cevabını vermiştir.

K3: Sanata emek veriyorum yaşadığım şehirde insanların sanatla tanışması ve buluşması için elimden geleni yapıyorum

K11: Çocuklara farklı bakış açısı kazandırmak için sanatçı öğretmen olarak çalışıyorum ilgilerini farklı alanlara çekmek istiyorum özellikle ülkemizde sanatçı gerektiği değeri görmediği için bu alanlarda çocuklara algı yaratmak ilgilerini çekmek için çaba gösteriyoruz çünkü bu insani değer kendini ifade edebilme açısından önemli görüyorum

K12: Kendimi sanatçı olarak görmemin sebebi en temelinde aldığım eğitime dayandırıyorum. 15 yaşından beri sanat eğitimi alıyorum. Sanatçı olabilmek için yeteneğin salt yeterli olduğunu düşünmüyorum. 20 yıldır sanat eğitimi alıyorum ve sanatın bizzat içerisindeyim. Bir atölyem var ve düzenli olarak katıldığım sergiler, sempozyumlar, çalıştaylar ve fuarlar var. Sanat dünyası tarafından kabul görmek gerekir bunları yapabilmek için. Kendime ait özgün bir üslubum var ve herkes tarafından tanınabiliyor
cevaplarını vermişlerdir.

1. 5. Araştırmada, Görsel Sanatlar öğretmenleri ile yapılan görüşme formunda yer alan birinci soru “Sanatçı kimliğinizin öğretmenliğinizi nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?” Sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Görsel Sanatlar Öğretmenleri, “Sanatçı Kimliğinizin Öğretmenliğinizi Nasıl Etkilediğini Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

Sanatçı kimliğinizin öğretmenliğinizi nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?	f	%
Olumlu	14	87,50
Cevapsız	2	12,50
Toplam	16	100

Yukarıdaki görüşme formunda yer alan beşinci soru “*Sanatçı kimliğinizin öğretmenliğinizi nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?*” şeklindedir. Öğretmenler bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Öğretmenlerin tamamı olumlu cevabını vermiştir. Katılımcılardan K9 sanatçı kimliğinin öğretmen kimliğine yaratıcı, yenilikçi ve daha estetik bakabilme özelliği ile katkı

sağladığını, K15 sanatçı kimliğinin her şeye güzellik kattığını, K14 ise farklı bakış açıları kazandırdığını belirtmiştir.

1. 6. Araştırmada, Görsel Sanatlar öğretmenleri ile yapılan görüşme formunda yer alan altıncı soru “Okullarda Sanatçı-Öğretmen kimliğinin gerçekleşmesini nelerin zorlaştırdığını düşünüyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 6’de verilmiştir.

Tablo 6. Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, “Okullarda Sanatçı-Öğretmen Kimliğinin Gerçekleşmesini Nelerin Zorlaştırdığını Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

Okullarda Sanatçı-Öğretmen kimliğinin gerçekleşmesini nelerin zorlaştırdığını düşünüyorsunuz?	f	%
Atölye eksikliği	5	23,80
Eğitim sistemi	4	19,04
Öğrenci ilgisi	3	14,28
Özgür düşünme ortamı	3	14,28
Ekonomik nedenler	2	9,52
Okul idaresinin olumsuz tutumu	2	9,52
Ders saatinin yetersiz olması	2	9,52
Toplam	21	100

Yukarıdaki görüşme formunda yer alan birinci soru “Okullarda Sanatçı-Öğretmen kimliğinin gerçekleşmesini nelerin zorlaştırdığını düşünüyorsunuz?” şeklindedir. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin 5’i (23,80) atölye eksikliği olduğunu, 4’ü (% 19,04) eğitim sisteminden kaynaklandığını, 3’ü (% 14,28) öğrenci ilgisinden kaynaklandığını, 3’ü (% 14,28) özgür düşünme ortamının yetersiz olduğunu, 2’si (% 9,52) ekonomik nedenlerden olduğunu, 2’si (%9,52) okul idaresinin olumsuz tutumundan diğer 2 kişi ise (% 9,52) ders saatinin yetersiz olması cevabı vermişlerdir. Katılımcılardan K10 ise okulda herhangi bir olumsuzluk yaşamadığını belirtmiştir.

2- Araştırmanın ikinci alt problemi “Diğer branş öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açılarını ne düzeydedir.” şeklindedir. Bu bağlamda görüşme formu ile katılımcılara üç soru yöneltilmiş ve ulaşılan bulgular aşağıda sıralanmıştır. Bunlar:

2.1. Araştırmada, diğer branş öğretmenleri ile yapılan görüşme formunda yer alan birinci soru “Okulunuzdaki Görsel Sanatlar öğretmenin sanatçı kimliğe sahip olduğunu düşünüyor musunuz? Neden? Sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Branş Öğretmenlerinin, “Okulunuzdaki Görsel Sanatlar Öğretmeninin Sanatçı Kimliğe Sahip Olduğunu Düşünüyor Musunuz? Neden?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Okulunuzdaki Görsel Sanatlar öğretmenin sanatçı kimliğe sahip olduğunu düşünüyor musunuz?	f	%
Evet Düşünüyorum	20	86,95
Hayır Düşünmüyorum	2	8,69
Kısmen	1	4,36
Toplam	23	100
Okulunuzdaki Görsel Sanatlar öğretmenin sanatçı kimliğe sahip olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	f	%
Ürettiği eser sayısı	4	36,36
Sergilere katılma durumu	3	27,27
Olaylara karşı sergilediği farklı bakış açısı	3	27,27
Dersine gösterdiği özveri	1	9,09
Toplam	11	100

Yukarıdaki görüşme formunda yer alan birinci soru “Okulunuzdaki Görsel Sanatlar öğretmenin sanatçı kimliğe sahip olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” şeklindedir. Branş öğretmenlerinin bu sorunun ilk ve ikinci bölümüne ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Branş öğretmenlerinin 20’si (% 87,95) evet, düşünüyorum, 2’si (% 8,96) hayır düşünmüyorum, 1 kişi ise (% 4,36) kısmen cevabını vermişlerdir. Sorunun ikinci bölümünde ise 4’ü ürettiği eser sayısından, 3’ü sergilere katılma durumundan, 3 ‘ü olaylara karşı sergilediği farklı bakış açısı cevabını verirken 1 kişi dersine gösterdiği özveri cevabını vermiştir.

Katılımcılardan

K5: Evet düşünüyorum. Kendisini geliştirmek için sanatın farklı dallarında eğitimler alıyor. Olaylara bakış açıları hayat tarzı üslubu iletişimi kullanma dili çoğu kişiden farklı özgün bir kişiliğe sahip kendisi. Şahit olduğum çalışmalarında eserlerini oluştururken ki özverisini titizliğini eseriyle kurduğu ruhsal bağı hissedebiliyorum bu nedenlerden dolayı kendisinin sanatçı bir kimliği olduğunu düşünüyorum
cevabını vermiştir.

2.2. Araştırmada, öğrenciler ile yapılan görüşme formunda yer alan ikinci soru “Görsel Sanatlar öğretmenin sanatçı kimliğine bakış açınız nedir? Sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Branş öğretmenlerinin, “Görsel Sanatlar Öğretmeninin Sanatçı Kimliğine Bakış Açınız Nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Görsel Sanatlar öğretmenin sanatçı kimliğine bakış açınız nedir?	f	%
Öğrencilere yol gösteren örnek olan	4	21,17
Farklı bakış açısına sahip	3	15,88
Çevreye sanatçı yönü gösterilmeli	2	10,58
Yeteneğinin özel olduğu	2	10,58
Yetenekleri keşfedebilme	2	10,58
Eserlerinin çok boyutlu ve toplumsal oluşu	2	10,58
Kendisini geliştiren yapı	2	10,58
Diğer öğretmenlerden bir farkı yok	2	10,58
Toplam	17	100

Görüşme formunda yer alan ikinci soru “Görsel Sanatlar öğretmenin sanatçı kimliğine bakış açınız nedir?” şeklindedir. Branş öğretmenlerinin bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Öğretmenlerin 4 ü (% 21,17) öğrencilere yol gösteren örnek olan, 3’ü (% 15,88) farklı bakış açısına sahip, 2’si (% 10,58) yeteneğinin özel olduğu, 2’si (%10,58) yetenekleri keşfedebilme, 2’si (%10,58) kendisini geliştiren yapı, 2 ‘si (%10,58) diğer öğretmenlerden bir farkı olmadığı ve bir branş öğretmeni eserlerinin çok boyutlu ve toplumsal oluşu cevabını vermiştir.

2.3. Araştırmada, branş öğretmenleri ile yapılan görüşme formunda yer alan üçüncü soru “Görsel Sanatlar öğretmenin sanatçı kimliğine olması teknik, kavramsal ve insan ilişkileri bakımından bir farklılık oluşturduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 9’de verilmiştir.

Tablo 9. Branş Öğretmenlerinin, “Görsel Sanatlar Öğretmeninin Sanatçı Kimliğine Olması Teknik, Kavramsal ve İnsan İlişkileri Bakımından Bir Farklılık Oluşturduğunu Düşünüyor Musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Görsel Sanatlar öğretmenin sanatçı kimliğine olması teknik, kavramsal ve insan ilişkileri bakımından bir farklılık oluşturduğunu düşünüyor musunuz?	f	%
Olumlu sosyal ilişkiler	9	40,99
Olay ve durumlara Farklı bakış açısı	5	22,72
Çok yönlülük	3	13,63
Estetik ve modern	2	9,09
Sanata tüm yönüyle hakim olan	1	4,54
Sabırlı olma	1	4,54
Hayır	1	4,54
Toplam	22	100

Yukarıdaki görüşme formunda yer alan üçüncü soru “Görsel Sanatlar öğretmenin sanatçı kimliğine olması teknik, kavramsal ve insan ilişkileri bakımından bir farklılık oluşturduğunu düşünüyor musunuz?” şeklindedir. Öğretmenlerin bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Branş öğretmenlerin 9’u (%40,99) olumlu sosyal ilişkiler, 5’i (%22,72) olay ve

durumlara farklı bakış açısı, 3'ü (%13,63) çok yönlülük, 2'si(%9,09) estetik ve modern, 1'i(% 4,54) sanata tüm yönüyle hâkim olan, 1'i sabırlı olma ve bir öğretmen hayır cevabını vermiştir.

3. Araştırmanın üçüncü alt problemi “Görsel Sanatlar dersi alan öğrencilerin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açılarını ne düzeydedir” şeklindedir. Bu bağlamda görüşme formu ile katılımcılara üç soru yöneltilmiş ve ulaşılan bulgular aşağıda sıralanmıştır. Bunlar:

3. 1. Araştırmada, öğrenciler ile yapılan görüşme formunda yer alan birinci soru “Okunuzda bulunan Görsel Sanatlar öğretmeninizi diğer öğretmenlerden ayıran özellikler sizce nelerdir?” Sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 102’de verilmiştir.

Tablo 10. Öğrenciler, “Okunuzda Bulunan Görsel Sanatlar Öğretmeninizi Diğer Öğretmenlerden Ayıran Özellikler Sizce Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Okunuzda bulunan Görsel Sanatlar öğretmeninizi diğer öğretmenlerden ayıran özellikler sizce nelerdir?	f	%
Alanında başarılı olması	6	46,15
Yardımsaver olması	3	23,07
Samimi olması	3	23,07
Farklı bir özelliği yok	1	7,69
Toplam	13	100

Yukarıdaki görüşme formunda yer alan birinci soru “Okunuzda bulunan Görsel Sanatlar öğretmeninizi diğer öğretmenlerden ayıran özellikler sizce nelerdir?” şeklindedir. Öğrencilerin bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Öğrencilerin 6’sı (% 46,15) alanında başarılı olması, 3’ü (% 23,07) yardımsaver olması, 3’ü (% 23,07) samimi olması, 1’i(% 7,69) farklı bir özelliği olmadığı cevabını vermiştir.

Katılımcı öğrencilerden K5 ‘En başta dersinin sanatla ilgi olması onun dışında kafa dengi ve öğrenciler ile ilgili bir öğretmen Görsel Sanatlar dersine böyle bir öğretmen girdiği için şanslı olduğumu düşünüyorum” cevabını verirken K6 kararsız olduğunu belirtmiştir.

3.2. Araştırmada, öğrenciler ile yapılan görüşme formunda yer alan ikinci soru “Görsel Sanatlar öğretmeninizin sanatçı olduğunu düşünüyor musunuz?” Sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin, “Görsel Sanatlar Öğretmeninizin Sanatçı Olduğunu Düşünüyor Musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Görsel Sanatlar öğretmeninizin sanatçı olduğunu düşünüyor musunuz?	f	%
Evet düşünüyorum	13	86,66
Pek düşünmüyorum	2	13,33
Toplam	15	100

Yukarıdaki görüşme formunda yer alan ikinci soru “Görsel Sanatlar öğretmeninizin sanatçı olduğunu düşünüyor musunuz?” şeklindedir. Öğrencilerin bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Öğrencilerin 13’ü (% 86,66) evet düşünüyorum, 2’si (% 13,33) pek düşünmüyorum cevabını vermiştir.

Katılımcı öğrencilerden K2 ‘çünkü resimlerde çok başarılı’. K6 ise daha iyi olabilir cevabını vermiştir.

3.3. Araştırmada, öğrenciler ile yapılan görüşme formunda yer alan üçüncü soru “Görsel Sanatlar dersine karşı ilgi seviyenizde öğretmeninizin sanatçı kimliğinin etkili olduğunu düşünüyor musunuz?” Sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Öğrenciler, “Görsel Sanatlar Dersine Karşı İlgi Seviyenizde Öğretmeninizin Sanatçı Kimliğinin Etkili Olduğunu Düşünüyor Musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Görsel Sanatlar dersine karşı ilgi seviyenizde öğretmeninizin sanatçı kimliğinin etkili olduğunu düşünüyor musunuz?	f	%
Evet düşünüyorum bizimle çok ilgili	7	46,66
Evet düşünüyorum dersleri çok iyi anlatıyor.	3	20
Pek düşünmüyorum	5	33,33
Toplam	15	100

Yukarıdaki görüşme formunda yer alan üçüncü soru “Görsel Sanatlar dersine karşı ilgi seviyenizde öğretmeninizin sanatçı kimliğinin etkili olduğunu düşünüyor musunuz?” şeklindedir. Öğrencilerin bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Öğrencilerin 7’si (% 46,66) evet düşünüyorum bizimle çok ilgili, 3’ü (% 20) evet düşünüyorum dersleri çok iyi anlatıyor, 5’i (33,33) pek düşünmüyorum cevabını vermiştir. Katılımcılardan K9 öğretmenin ilgisiz olduğunda resimlerinin eksik kaldığını, K2 ise küçüklüğünden beri resim dersine ilgisi olduğunu ve öğretmenin desteklediğini belirtmiştir.

4. Araştırmanın dördüncü alt problemi “Okul idarecilerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açılarını ne düzeydedir” şeklindedir. Bu bağlamda görüşme formu ile katılımcılara dört soru yöneltilmiş ve ulaşılan bulgular aşağıda sıralanmıştır. Bunlar :

4.1. Araştırmada, okul yöneticileri ile yapılan görüşme formunda yer alan birinci soru “Görsel Sanatlar Öğretmenlerinizin Sanatçı-Öğretmen kimliğine sahip olduğunu düşünüyor musunuz?” Sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13. Okul yöneticilerinin, “Görsel Sanatlar Öğretmenlerinizin Sanatçı-Öğretmen Kimliğine Sahip Olduğunu Düşünüyor Musunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Görsel Sanatlar Öğretmenlerinizin Sanatçı-Öğretmen kimliğine sahip olduğunu düşünüyor musunuz?	f	%
Evet düşünüyorum	7	70
Hayır düşünmüyorum	2	20
Tüm öğretmenlerimiz değil	1	10
Toplam	10	100

Yukarıdaki görüşme formunda yer alan birinci soru “*Görsel Sanatlar Öğretmenlerinizin Sanatçı-Öğretmen kimliğine sahip olduğunu düşünüyor musunuz?*” şeklindedir. Okul yöneticilerinin bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Okul yöneticilerinin 7’si (%70) evet düşünüyorum, 2’si (%20) hayır düşünmüyorum, 1 kişi ise okuldaki tüm öğretmenlerin sanatçı öğretmen kişiliğine sahip olmadığı cevabını vermiştir.

4.2 Araştırmada, okul yöneticileri ile yapılan görüşme formunda yer alan ikinci soru “Görsel Sanatlar öğretmeninizin sanatçı kimliğe sahip olmasının okulunuza ne gibi katkı sağladığını düşünüyorsunuz?” Sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14. Okul Yöneticilerinin, “Görsel Sanatlar Öğretmeninizin Sanatçı Kimliğe Sahip Olmasının Okulunuza Ne Gibi Katkılar Sağladığını Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Görsel Sanatlar öğretmeninizin sanatçı kimliğe sahip olmasının okulunuza ne gibi katkılar sağladığını düşünüyorsunuz?	f	%
Farklı bakış açısı kazandırma	2	28,57
Okul içi görsel düzenleme	2	28,57
Rol model olma	1	14,28
İlham kaynağı olma	1	14,28
Çocukların hayal gücünü geliştirme	1	14,28
Toplam	7	100

Yukarıdaki görüşme formunda yer alan ikinci soru “*Görsel Sanatlar öğretmeninizin sanatçı kimliğe sahip olmasının okulunuza ne gibi katkılar sağladığını düşünüyorsunuz?*” şeklindedir. Okul yöneticilerinin bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Okul yöneticilerinin 2’si (%28,57) Farklı bakış açısı kazandırma, 2’si (%28,57) okul içi görsel düzenleme, 1 kişi (14,28) rol model olma bir kişi ilham kaynağı olma ve kalan bir kişi ise çocukların hayal gücünü geliştirme cevabını verirken 2 kişi cevabı yanıtızsız bırakmıştır.

4.3. Araştırmada, okul yöneticileri ile yapılan görüşme formunda yer alan üçüncü soru “Görsel Sanatlar Öğretmeninizin sanatçı kişiliğini ortaya koymak ve öğrencilere bunu aktarması için ne gibi

çalışmalar yapmaktasınız?’’ Sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Okul Yöneticilerinin, “Görsel Sanatlar Öğretmeninizin Sanatçı Kişiliğini Ortaya Koyarak ve Öğrencilere Bunu Aktarması İçin Ne Gibi Çalışmalar Yapmaktasınız?’’ Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Görsel Sanatlar Öğretmeninizin sanatçı kişiliğini ortaya koymak ve öğrencilere bunu aktarması için ne gibi çalışmalar yapmaktasınız?	f	%
Atölye ve malzeme desteği	5	50
Tüm imkânları sağlamak	3	30
Malzeme desteği	1	10
Eserlerin sergilenmesinde	1	10
Toplam	10	100

Yukarıdaki görüşme formunda yer alan üçüncü soru “Görsel Sanatlar Öğretmeninizin sanatçı kişiliğini ortaya koymak ve öğrencilere bunu aktarması için ne gibi çalışmalar yapmaktasınız?’’ şeklindedir. Okul yöneticilerinin bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Okul yöneticilerinin 5’i (%50) atölye ve malzeme desteği, 3’ü (%30) tüm imkânları sağlamak, 1 kişi (%10) malzeme desteği son kişi ise eserlerin sergilenmesi cevabını vermiştir.

4.4. Araştırmada, okul yöneticileri ile yapılan görüşme formunda yer alan dördüncü soru “Görsel Sanatlar öğretmenlerinin sanatçı kimliğe sahip olması öğretmenliğini nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?’’ Sorusuna verdikleri cevaplar ile frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Okul yöneticilerinin, “Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Sanatçı Kimliğe Sahip Olması Öğretmenliğini Nasıl Etkilediğini Düşünüyorsunuz?’’ Sorusuna Verdikleri Cevaplar, Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Görsel Sanatlar öğretmenlerinin sanatçı kimliğe sahip olması öğretmenliğini nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?	f	%
Pozitif bakış açısı	4	40
Düşünen ve üreten öğrenci yetiştirme	3	30
Rol model olma	1	10
Çevre iyi ilişkiler	1	10
Saygı kazandırıyor	1	10
Toplam	10	100

Yukarıdaki görüşme formunda yer alan dördüncü soru “Görsel Sanatlar öğretmenlerinin sanatçı kimliğe sahip olması öğretmenliğini nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?’’ şeklindedir. Okul yöneticilerinin bu soruya ilişkin görüşleri ve frekans dağılımları yukarıda verilmiştir. Okul yöneticilerinin 4’ü (%40) pozitif bakış açısı, 3’ü (%30) düşünen ve üreten öğrenci yetiştirme, 1 kişi (%10) rol model olma 1 kişi çevre iyi ilişkiler sağladığını son kişi saygı kazandırdığı cevabını

vermiştir. Katılımcılardan K7 “Çevreyle olan ilişkilerde daha insancıl daha özverili olmalarına neden olmaktadır” cevabını vermiştir.

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada yapılan görüşmeler ve görüşmelere verilen cevapların analizinde eğitim müfredatının uygun olmayışı ekonomik nedenler, ders saatinin yetersizliği ve bu yetersizliğe bağlı olarak sanatçı öğretmen kimliğinin performatik becerileri veya edimlerin yeteri derecede ortaya koyulmadığı analizine varılmıştır. Bu bağlamda Millî Eğitim Bakanlığı'nın ders müfredatının genişletilmesinin Sanatçı-Öğretmen performatik yeterliliği ortaya koyması, yeterlilik ve yaratıcılıklarının daha özgü bir şekilde ifade ettirilmesi için sanat eğitim politikalarının tekrar gözden geçirilmesi ve genişletilmesi tartışmaya açılmıştır.

Bu araştırma makro düzeyde; Görsel Sanatlar öğretmenlerinden, ortaokul öğrencilerinden, diğer branş öğretmenlerinden ve okul yöneticilerinden oluşan yetmiş kişiyle yapılan yüz yüze görüşmenin bir sonucudur. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen kişiliklerine yönelik algıların incelenmesi üzerine yapılan araştırmanın;

Birinci alt problemine ilişkin Görsel Sanatlar öğretmenleri ile yapılan görüşme formu sonucunda öğretmenlerin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliğe bakış açıları çoğunlukla iki kimliği de taşımaları yönünde olmuştur. Bu iki kimliğin taşınması öğretmen ve çevreye üst düzey bakış açısı kazandırma, rol model olma, ders hâkimiyetini güçlendirme gibi görüşler ön plana çıkmaktadır. *"İnsanlar sizi daha çok bir öğretmen ya da daha çok sanatçı olarak mı görüyor?"* sorusunun cevabında ise çoğunlukla öğretmen kimliğinin ön planda olduğu görülmektedir. Öğretmenler Sanatçı-Öğretmen ikili kimliğini taşımalarını; emek verme, üretkenlik, farklı bakış açısına sahip olma, sanatı ve sanatçıyı sevdirmeye duyduğu ilgi, öğrencilerin yeteneklerini keşfedebilme gibi nedenlerle bağdaştırmışlardır. Görsel sanatlar öğretmenlerinden alınan sonuçların %50' si ikili kimliğin taşınmasının öğretmene olumlu katkılar sunacağı görüşündedir. Sanatçı-Öğretmen kimliğinin taşınmasını zorlaştıran etkenlerin de olduğu ileri sürülmektedir. Bu etkenler ise; yedi maddede toplanmıştır. Bunlar çoğunlukla atölye eksikliği, müfredat programı, ders saati, ekonomik nedenler, öğrenci ilgisi, idarenin tutumu, özgür düşünce ortamının olmaması bu nedenler arasında gösterilmektedir.

İkinci alt probleme ilişkin diğer branş öğretmenleri ile yapılan görüşme sonucunda Görsel Sanatlar öğretmenlerinin iki kimliğe de (Sanatçı-Öğretmen) sahip olduğunu düşünmektedirler. Bunun nedeni olarak ise Görsel Sanatlar öğretmenlerinin olaylara karşı analitik yaklaşımı, sergilere katılma durumları, ürettikleri eser sayıları, derslere gösterdikleri özveri gösterilmektedir. Öğrencilere farklı tutum, davranış ve yaratıcılık kazandırma ve hatta estetik bakış açısı kazandırma yönündeki becerileriyle Sanatçı-Öğretmen kimliği taşıdıkları düşünülmektedir. Branş öğretmenlerinin bakış açılarının izlenmesi sonucu Görsel Sanatlar öğretmenlerine karşı Sanatçı-Öğretmen kimliklerine sahip olmalarının sosyal hayatta onlara olumlu ilişkiler sağladığı, olay ve durumlara farklı bakış açısı

ile baktıkları, çok yönlülük özelliği kazandırdığı estetik ve modern duruşları, sanata tüm yönüyle hâkim olma özelliği katacağı görüşü sonucuna ulaşılmaktadır.

Üçüncü alt probleme ilişkin öğrenciler ile yapılan görüşme formu sonucunda öğrenciler Görsel Sanatlar öğretmenlerini diğer öğretmenlerden ayıran en büyük özelliği alanında başarılı olmalarına bağlamışlardır. Yapılan görüşmede ulaşılan diğer sonuçlar ise yardımsever olmaları ve öğrencilere karşı samimi davranmalarındır. Öğrencilere öğretmenlerini sanatçı olarak görüp görmedikleri sorulduğunda ise %86'lık bir çoğunluk öğretmenlerini sanatçı olarak gördükleri belirtilmektedir. Öğrenciler ile yapılan görüşmede öğrenciler, Görsel Sanatlar Öğretmeninin sanatçı kimliğini taşıdığını belirttiler. Sanatçı modelini taşıyan öğretmen, öğrencinin gözünde öğretmenliğin yanı sıra farklı bir kimlik oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Gerek giyinişiyle, gerek konuşması ve olaylara yaklaşımı ile çocukların gözünde ve dünyasında ilk olarak dokunduğu Sanatçı-Öğretmeni olmuştur.

Dördüncü alt probleme ilişkin okul yöneticileri ile yapılan görüşme formu sonucunda yöneticilerin okulunda bulunan Görsel Sanatlar öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliği birlikte taşıdığı sonucuna varılmıştır. Bu çalışmada okul yöneticileri ile yapılan görüşmeler ve görüşmelere verilen cevapların yönetici kimliğinden kaynaklı gerçek düşüncelerin yansıtılıp yansıtılmaması tartışılmalıdır. Görsel sanatlar öğretmenlerinin ikili kimliği taşımalarının okula ne türde bir fayda sağlandığı sorusuna çoğunlukla farklı bakış açıları kazandırdıkları (pozitif bakış açısı, düşünen ve üreten öğrenci yetiştirme, rol model olma, çevre iyi ilişkiler kurma, üretkenlik) ileri sürülmüştür. Ayrıca diğer branş öğretmenlerinin üzerinde pozitif bir bakış açısı kazandırma yönünde farklılıklarının olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Yapılan literatür taraması sonuçları incelendiğinde Görsel Sanatlar öğretmenleri ile Sanatçı-Öğretmen kişilik algısı üzerine çalışmaların yeterli olmadığı, araştırmaların Görsel Sanatlar öğretmen adayları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ayaydın (2009) "Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalları'nın sorunları ve çözüm önerileri" makalesinde; sanat eğitimi için fiziki ortamların ayrı bir öneme sahip olduğunu belirtmektedir (Ayaydın, 2009). Şen ve Kalyoncu'nun (2020) "Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının ve Öğretmenlerinin Sanatçı ve Öğretmen Kavramlarına Yönelik Tutumları" adlı araştırmasında Görsel Sanatlar öğretmen adaylarının ve öğretmenlerinin sanatçı ve öğretmen kavramlarıyla ilgili bilgi ve tutumlarını incelenmiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin sanatçı ve öğretmen kavramlarına ilişkin tutumları, sınıf düzeyine bağlı olarak yeterli düzeyde fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (Şen & Kalyoncu, 2020). Bağatır (2017) "Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dallarının sorunları ve çözüm önerileri" makalesinde Görsel Sanatlar dersi öğretmeni adaylarının sanatsal benlik algı düzeyinin, yüksekliğinin mesleki başarılarını da artıracığı düşünülmektedir (Bağatır, 2017).

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar benzer çalışmalar ile karşılaştırılmış ve sonuçların değişkenlik gösterdiği görülmüştür. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin eğitim alırken sahip olduğu

bakış açısı ile uygulama sırasında farklıların olduğu belirtilmektedir. Bu farklılığın Sanatçı-Öğretmen ikili kimliği gerçekleştirilmesinde etkili olduğu görülmüştür.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6. 1. Sonuçlar

Görsel Sanatlar dersi bir ülkenin sanat eğitimi görevini üstlenir ve çok yönlü sanat ve sanat eğitimini öğretmen aracılığıyla öğrenciye ulaştırır. Bu araştırmada sanat ve sanat eğitiminde büyük bir yük taşıyan öğretmenlerin hem öğretmenlik hem de sanatçı kimliğini yürütebilmesinde yaşadıkları bazı zorlukları (müfredat programı, yetersiz ders saati, okulun fiziki şartları gibi) derinleştirmek ve analiz etmek için bu çalışma yapılmıştır.

Yapılan araştırmadan elde edilen bulguların sonuçlarına göre;

Birinci alt probleme ilişkin Görsel Sanatlar öğretmenlerinin kendilerinin iki kimliği taşıdığını düşünen öğretmenler çoğunlukta olmasına rağmen eğitim sistemimizin buna olanak sağlamadığı ve alginın bu yönde olmadığı da belirtilmektedir. Öğretmenler Sanatçı-Öğretmen ikili kimliğini taşımalarını; emek verme, üretkenlik, farklı bakış açısına sahip olma, sanatı ve sanatçıyı sevdirmeye duygusu, sanatı anlatma isteği, öğrencilerin yeteneklerini keşfedebilme gibi nedenlerle bağdaştırmaktadır. Alınan diğer sonuçlara göre Görsel Sanatlar öğretmenleri ikili kimliğin taşınmasının öğretmenlere olumlu katkılar sunacağı görüşündedir.

İkinci alt probleme ilişkin diğer branş öğretmenleri ile yapılan görüşme sonucunda Görsel Sanatlar Öğretmeninin iki kimliğe de (Sanatçı-Öğretmen) sahip olduğu sonucuna varılmaktadır. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin öğrencilere farklı tutum, davranış ve yaratıcılık kazandırma ve hatta estetik bakış açısı kazandırma yönündeki becerileriyle Sanatçı-Öğretmen kimliği taşıdıkları düşünülmektedir. Okul ikliminde olaylara farklı bakış açısı ile baktıkları ve modern duruşları Görsel Sanatlar öğretmenleri hakkındaki düşüncelerine yön vermektedir.

Üçüncü alt probleme ilişkin öğrenciler ile yapılan görüşme formu sonucunda Görsel Sanatlar öğretmenlerini çoğunlukla sanatçı olarak gördükleri belirtilmektedir. Sanatçı modelini taşıyan öğretmen öğrencinin gözünde öğretmenliğin yanı sıra farklı bir kimlik oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

Dördüncü alt probleme ilişkin okul yöneticileri ile yapılan görüşme formu sonucunda yöneticilerin okulunda bulunan Görsel Sanatlar Öğretmeninin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliği birlikte taşıdığı sonucuna ulaşılmaktadır. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin ikili kimliği taşımalarının okula pozitif bakış açısı kazandırdığı düşünülmektedir. Ayrıca diğer branş öğretmenlerinin üzerinde pozitif bir bakış açısı kazandırma yönünde farklılıklarının olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Geleceğin mimarı olan çocuklarımızın yetiştirilmesinde büyük rol oynayan öğretmenler, eğitim sistemin gerektirdiği şekilde öğrencilere kılavuz konumundadır. Alanında İdealist olmayan öğretmenin idealist toplumun oluşmasına katkı sağlayamayacağı düşünülmektedir. Öğretmenliği salt

para kazanılan bir kapı olarak gören öğretmen, toplumun inşasında sorumluluğunu yeterince ifade edemez (Okutan, 2011).

Sanatçı ve eğitimci kimliğine sahip olan öğretmenlerin, sadece öğretmen kimliği ve sadece sanatçı kimliğine sahip eğitimciden daha farklı duyarlılıklarının olduğu göz önünde tutulursa; rol model konumunda daha olumlu etkilerinin olduğu yadsınamaz. Görsel Sanatlar dersi, hem göze hem de yetiye hitap ettiği için amacına ulaşabilmesinde öğretmenin sahip olduğu bilgi beceri ve donanımına ihtiyaç duyulmaktadır. Aksi takdirde sadece sanatçı ya da öğretmen kişiliğine sahip öğretmenlerden gerekli dönüt alınamayabilir. Yapılan araştırmanın bir sonucu olarak, sanatçı öğretmenin davranışlıları; bilgisi, ders yönetme şekli dersin verimliliğini etkilemektedir. Öğrenciler için yaratılan özgür düşünme, anlama ve uygulama ortamı sanatçı öğretmenin bakış açısıyla değer kazandığı görülmektedir. Tüm bu veriler göz önünde bulundurulduğunda; sadece kendini resim öğretmeni olarak gören öğretmenlere kıyasla, sanatçı kimliği taşıyan öğretmenlerin öğrenci yetiştirmede daha geniş bir perspektife sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Eğitimin temel gereksinimi olan davranış kazanımında öğretmenlerin öğrenci üzerinde etkisi göz ardı edilemez. Dahası bu kazanımların yanı sıra, estetik bakış açısı, zihinsel ve fiziksel yetiler onların geleceğini inşa etmede önemli bir faktör olacaktır.

6. 2. Öneriler

Araştırma sonucunda Görsel Sanatlar öğretmenlerinin kendilerini büyük çoğunlukla sanatçı öğretmen olarak gördükleri fakat uygulamada yaşanan sorunlara değinilmiştir. Bu sorunların başında eğitim sistemini görmekteyiz. Eğitim sisteminde Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklere destek olacak programların yapılması ve yapılması önerilmektedir. Okul yönetimi tarafından Görsel Sanatlar öğretmenlerine destek olunmalı, veliler ile iş birliği yapılmalı ve öğrencilerin ilgisini yeterli seviyeye çıkarmak için çalışmalar yapılması önerilmektedir. Sanatçı-kimliği taşıyan öğretmenler Görsel Sanatlar dersinin amaçları ve kazanımları doğrultusunda yeteneğe ve yaratıcılığa dayalı uygulamalar yaptırmalıdır. İki kimliği ortaya çıkarmada mekândan kaynaklı fiziksel ortamların iyileştirilmesi, her okula sanatsal atölye birimi oluşturulması, okul ve veli işbirliğine dayalı sanatsal sergilerin takip edilmesi gerekmektedir. Ancak fiziki şartların sağlanamadığı okullarda Görsel Sanatlar dersi mevcut şartlardan kurtarılarak ferah, aydınlık, geniş ve sanat eğitimi için yeterli donanımlara sahip atölyelere taşınmalıdır. Etkili bir eğitim ortamının ve verimli bir öğretimin sağlanması için disiplinler arası etkileşim de önemlidir. Görsel Sanatlar öğretmenlerinin sanatçı öğretmen kimliklerini gerçekleştirmede koşulların iyileştirilmesi hem öğretmenin yetkinliği aktive edecek hem de öğrencilerin, sanatçı öğretmenin donanımından yeteri olarak faydalanacağı düşünülmektedir.

Görsel Sanatlar dersinin hedeflediği düzeye gelebilmesi için sanat eğitimcilerinin kendilerinin bu derse karşı inançlı olmaları gerekmektedir. Bu inançlarını öğrencilere ve çevreye göstermelidir.

Sanatçı öğretmenler Görsel Sanatlar dersinde ortamı en iyi şekilde düzenlemelidir. Sınıf şartları demokratik ve özgür olmalı, öğrencilere özgün ve yaratıcı disiplinler kazandırılmalıdır.

Bu araştırma temel alınan tüm hususlar göz önünde tutulduğunda, sanat eğitiminin fonksiyonel, işlevsel ve etken pratiklerde ilerlemesi için üzerinde durulan tüm önerilerin dikkat edilmesi gerekmektedir. Eksiklerin dönüştürülmesi sağlıklı bir zemine çekilmesi gerekmektedir. Sağlıklı koşullara çekilen eğitimlerden ve öğretici kadrodan faydalı dönüş sağlanacağı beklenmektedir. Sanat eğitimi ancak bu koşullar iyileştirildiği sürece daha verimli olacaktır.

7. KAYNAKLAR

- Anderson, T. (2003). Art education for life. *The International Journal of Art Design Education: Oxfort. Jade*, 22(1), 62-63.
- Artut, K. (2004). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri* (3. bs.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Atakan, N. (2006). *Sanatçı ve eğitimci olarak Zafer Gençaydın* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aykanat, E. (2018). *Okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimine yönelik tutumlarını belirlemek üzere ölçek geliştirme çalışması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, A. (2011). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Başkan, S. (2014). *Başlangıcından cumhuriyet dönemine kadar Türkler'de resim*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay.
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi
- Büyükışleyen, Z. (1991). *Türk resminde Ankaralı sanatçılar*. Ankara: Sanat Yapım Yay.
- Büyükışliyen, M. Z. (t.y.). *Sanat eğitimi için öğretmen yetiştirme ve bu konuda karşılaşılan güçlükler*. <http://efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/1533-published.pdf> adresinden 21 Kasım 2023 tarihinde erişilmiştir
- Canikoğlu, G. (2016). *Görsel sanatlar dersi öğretim programındaki görsel iletişim-biçimlendirme öğrenme alanının uygulanmasında ortaokul görsel sanatlar öğretmenlerinin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çavdar, T. (1995). *Cumhuriyet dönemi Türkiye ansiklopedisi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Daichendt, G. J. (2009). Redefining the artist teacher. *Art Education*, 62(5), 33-37.
- Daichendt, J. G. (2011). The nineteenth-century artist-teacher: a case study of george wallis and the creation of a new identity. *International Journal of Art & Design Education*, 30(1),71-80.
- Demir-Bağatır, R. (2017). *Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının sanata ilişkin düşünceleri ile benlik algıları*. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 130-139.
- Etike, S. (2000). *Cumhuriyet dönemi resim eğitimi*. Çanakkale: Güldikeni Yayınları.
- Fazlıoğlu-Akın, Z., & Ece, Ö. (2014). *Türkiye'de sanat eğitimini (yeniden) düşünmek*. https://www.iksv.org/i/content/230_1_SanatEgitimi_2014.pdf adresinden erişilmiştir.
- Fischer, E. (2003). *Sanatın gerekliliği*. İstanbul: Payel Yay.
- Galeri Soyut (t.y.). *Hasan Pekmezci*. https://www.galerisoyut.com.tr/ngg_tag/hasan-pekmezci/#eser/hasan-pekmezci/22406 adresinden 16 Mayıs 2022 tarihinde erişilmiştir.

- Galeri Soyut (t.y.). *Zahit Büyükişleyen*. <https://www.galerisoyut.com.tr/artist/m-zahit-buyukisleyen/> adresinden 3 Haziran 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Gazi Üniversitesi (2020). *Tarihçe*. <https://gef-guzelsanatlar-resimis.gazi.edu.tr/view/page/260786> adresinden erişilmiştir.
- Gencaydın, Z. (2002, Mayıs). *Sanat eğitimi yetiştirmede g.e.e. resim-iş bölümünün yeri ve bugünkü durumu üstüne*. Sanat Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Gençaydın, Z. (1992). *Sanat üstüne*. İstanbul: TMMOB Fizik Mühendisleri Odası Yayını.
- Gençaydın, Z. (2007). *Ağaç ve bank* [Resim dosyası]. <http://www.atlassanat.com/28-Zafer-Gencaydin>, Adresinden 16 Mayıs 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Gültekin, G. (1999). Ressam Cevat Dereli. *Erdem*, 12(34), 107-118.
- Gürdal, A. (2007). *Görsel sanatlar dersinde yapılandırmacı yaklaşıma dayalı öğretim uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kalyoncu, R. (2009). *İlköğretim 8. sınıf görsel sanatlar dersi kent projesi konusunda proje tabanlı öğrenmeye dayalı bir uygulama örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kırıçoğlu, O. (2014). *Sanat bir serüven*. Ankara: Pegem Akademi
- Köksal, A. (1988). *Ressam, eğitimci ve yazar Melik Aksel*. İstanbul: Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yay.
- Mercin, L., & Alakuş, A. O. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 14-20.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). *Görsel sanatlar dersi öğretim programı: ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Nalinci, G. (2014). Görsel sanatlar dersi öğretim programının yaratıcılık açısından değerlendirilmesi. *Ulakbilge*, 2(3), 1-18.
- Okutan, M. (2017). *Türkiye'de öğretmenlik sanatı*. Trabzon: Ra Kitapevi Yayınları.
- Onur-Erman, D. (2018). Prof. Hasan Pekmezci'nin eğitimci kişiliği, sanatı ve hayatı üzerine. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 21, 31-47.
- Ören, Ş. (2015). Sanatın doğuşunda iletişimle aralarındaki varoluşsal birliktelik ve sanat eyleminde psikolojik iletişimin önemi. *Atatürk İletişim Dergisi*, 8, 207-226.
- Özbahar, Ş. (2018). *Zafer Gençaydın ...sanatçının birikiminin derinliği ya da sığılığı yapıtlarının niteliğinin ölçütüdür*. <https://www.kultursanatharitasi.com/zafer-gencaydin-sanatcinin-birikiminin-derinligi-ya-da-sigliyi-yapitlarinin-niteliginin-olcutudur/> adresinden 11 Aralık 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Özkan, H. H. (2008). Çoklu zeka kuramı ve eğitim programı öğeleri ilişkisi. *Education Sciences*, 3(2), 332-344.

- Pekmezci, H. (1945). *İnsan ve doğa* [Resim dosyası]. <https://artam.com/muzayede/340-cagdas-ve-klasik-tablolar/hasan-pekmezci-1945-insan-ve-doga>, adresinden 16 Mayıs 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Read, H. (2018). *Sanat ve toplum*. İstanbul: Hayalperest Yayınları.
- San, İ. (2010). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Severbaş, S. (2021). *İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan sanat eğitimcilerinin sanatçı- öğretmen kavramı bağlamında incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Subaşı, M., & Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Szekely, G. (1978). Uniting the roles of artist and teacher. *Art Education*, 31(1), 17-20
- Şen Z. (2015). *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının ve öğretmenlerinin sanatçı ve öğretmen kavramlarına yönelik tutumları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Şen, Z., & Kalyoncu, R. (2020). Görsel sanatlar öğretmen adaylarının ve öğretmenlerinin sanatçı ve öğretmen kavramlarına yönelik tutumları. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(29), 64-80.
- Taghisoylu, R. (2020). Nitel bir araştırma tekniği olarak: Durum çalışması. *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 6(33), 1161-1167.
- Tansuğ, S. (1993). *Resim sanatının tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Türe, N. (2007). *Eğitimde ve öğretimde bir araç olarak görsel sanatlar eğitiminin öğrencilere sağladığı katkılar* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Türk Eğitim Derneği Düşünce Kuruluşu [TEDMEM]. (2012). *Yuvarlak masada sanat eğitimi düşüncenin okuludur*. <https://tedmem.org/soylesi/prof-dr-zafer-gencaydin-yuvarlak-masada-sanat-egitimi-dusuncenin-okuludur> adresinden 8 Şubat 2023 tarihinde erişilmiştir.
- Ünver, E. (2002). *Sanat eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Wells, Ş. Y. (2015). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının öğretmen ve sanatçı algısına ilişkin metafor analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 160-175.
- Yeşiltepe, N. (t.y.). <https://www.joyartistanbul.com/yazilar/sanatci-kimdir/> adresinden 11 Mart 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2004). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E. N., & Çakmakoglu-Kuru, A. (2021). An evaluation on habitus in visual arts education. *Çukurova University Faculty of Education Journal*, 50(2), 677-697.
- Yurdakal, İ. H. (2019). 2018 Görsel sanatlar öğretim programındaki kazanımların uygulanabilirliğinin incelenmesi. *Millî Eğitim*, 48(223), 231-243.

Zeren, G. (2006). Bilgi çağı ve küreselleşme sürecinde sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2), 637-646.

8. EKLER

Ek 1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN SANATÇI-ÖĞRETMEN KİŞİLİKLERİNE/KİMLİKLERİNE YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ	
Sayın katılımcı bu çalışma Görsel Sanatlar öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen kimliklerine bakış açılarının ne düzeyde olduğunu belirlemek içindir.	
Görüşme formunda katılımcıların kişisel bilgileri (adı, çalıştığı kurum bilgisi vs.) sorulmamaktadır. Görüşmede doğru ve yanlış seçeneği yoktur. Bu nedenle faydalı olmak adına cevaplarınızı lütfen tarafsız ve açık bir şekilde belirtiniz cevaplar tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırma için kullanılacak ve üçüncü kişiler ile paylaşılmayacaktır. Gerek gördüğünüz durumda araştırmacı ile iletişime geçebilirsiniz.	
1.	Görsel Sanatlar öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açınızı anlatır mısınız?
2.	Siz iki kimliği de taşıdığınızı düşünüyor musunuz?
3.	İnsanlar sizi daha çok öğretmen ya da daha çok sanatçı olarak mı görüyor? Siz kendinizi nasıl görüyorsunuz?
4.	Kendinizi bir <i>Sanatçı-Öğretmen</i> olarak görmenizi sağlayan şey nedir ve bu neden önemlidir?
5.	Sanatçı kimliğinizin öğretmenliğinizi nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?
6.	Okullarda Sanatçı-Öğretmen kimliğinin gerçekleşmesini nelerin zorlaştırdığını düşünüyorsunuz?

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN SANATÇI-ÖĞRETMEN KİŞİLİKLERİNE YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ
Sayın katılımcı bu çalışma diğer branş öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açılarını ne düzeyde olduğunu belirlemek içindir.
Görüşme formunda katılımcıların kişisel bilgileri (adı, çalıştığı kurum bilgisi vs.) sorulmamaktadır. Görüşmede doğru ve yanlış seçeneği yoktur. Bu nedenle faydalı olmak adına cevaplarınızı lütfen tarafsız ve açık bir şekilde belirtiniz cevaplar tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırma için kullanılacak ve üçüncü kişiler ile paylaşılmayacaktır. Gerek gördüğünüz durumda araştırmacı ile iletişime geçebilirsiniz.
1. Okulunuzdaki Görsel Sanatlar öğretmenin sanatçı kimliğe sahip olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
2. Görsel Sanatlar Öğretmenin sanatçı kimliğine bakış açınız nedir?
3. Görsel Sanatlar Öğretmenin sanatçı kimliğine olması teknik, kavramsal ve insan ilişkileri bakımından bir farklılık oluşturduğunu düşünüyor musunuz?

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN SANATÇI-ÖĞRETMEN KİŞİLİKLERİNE YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ
Sayın katılımcı bu çalışma Görsel Sanatlar dersi alan öğrencilerin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açılarını ne düzeyde olduğunu belirlemek içindir
Görüşme formunda katılımcıların kişisel bilgileri sorulmamaktadır. Görüşmede doğru ve yanlış seçeneği yoktur. Bu nedenle faydalı olmak adına cevaplarınızı lütfen tarafsız ve açık bir şekilde belirtiniz cevaplar tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırma için kullanılacak ve üçüncü kişiler ile paylaşılmayacaktır. Gerek gördüğünüz durumda araştırmacı ile iletişime geçebilirsiniz.
1. Okunuzda bulunan Görsel Sanatlar öğretmeninizi Diğer öğretmenlerden ayıran özellikler sizce nelerdir?
2. Görsel Sanatlar öğretmeninizin sanatçı olduğunu düşünüyor musunuz?
3. Görsel Sanatlar dersine karşı ilgi seviyenizde öğretmeninizin sanatçı kimliğinin etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN SANATÇI-ÖĞRETMEN KİŞİLİKLERİNE YÖNELİK ALGILARININ İNCELENMESİ	
Sayın katılımcı bu çalışma Okul idarecilerinin Sanatçı-Öğretmen ikili kimliklerine bakış açılarını ne düzeyde olduğunu belirlemek içindir.	
Görüşme formunda katılımcıların kişisel bilgileri (adı, çalıştığı kurum bilgisi vs.) sorulmamaktadır. Görüşmede doğru ve yanlış seçeneği yoktur. Bu nedenle faydalı olmak adına cevaplarınızı lütfen tarafsız ve açık bir şekilde belirtiniz cevaplar tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırma için kullanılacak ve üçüncü kişiler ile paylaşılmayacaktır. Gerek gördüğünüz durumda araştırmacı ile iletişime geçebilirsiniz.	
1.	Görsel Sanatlar Öğretmenlerinizin Sanatçı-Öğretmen kimliğine sahip olduğunu düşünüyor musunuz?
2.	Görsel Sanatlar Öğretmeninizin sanatçı kimliğe sahip olmasının okulunuza ne gibi katkılar sağladığını düşünüyorsunuz?
3.	Görsel Sanatlar Öğretmeninizin sanatçı kişiliğini ortaya koymak ve öğrencilere bunu aktarması için ne gibi çalışmalar yapmaktasınız?
4.	Görsel Sanatlar öğretmenlerinin sanatçı kimliğe sahip olması öğretmenliğini nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-49614598-605.01-79759225
Konu : Araştırma Uygulama İzin Talebi

13.07.2023

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi: a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21/01/2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 sayılı yazısı (Genelge No:2020/2).
b) Trabzon Üniversitesi Rektörlüğünün 09/05/2023 tarihli ve E-99699167-300-2300026225 sayılı yazısı.

Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Maşide BAŞ'ın, "Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Sanatçı-Öğretmen Kişiliklerine Yönelik Algılarının İncelenmesi" konulu çalışmasına veri sağlamak amacıyla anket çalışması yapma izin talebine ilişkin ilgi (b) yazı ve ekleri incelenmiştir.

Bakanlığımıza bağlı resmi/özel okul ve kurumlarda yönetici, öğretmen ve öğrenci katılımıyla yapılması planlanan uygulamanın denetimi il/ilçe milli eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre; onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanmasına ilgi (a) Genelge doğrultusunda izin verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Ercan TÜRK
Bakan a.
Strateji Geliştirme Başkanı

Ek:
1-Onaylı Veri Toplama Araçları (6 Sayfa)
2-Okul Listesi (1 Sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Giresun, Ordu ve Trabzon Valiliğine
(İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

Bilgi:
Trabzon Üniversitesi Rektörlüğüne

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Millî Eğitim Bakanlığı 4/A

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (312) 413 27 51

Bilgi için: Fatma TABALU

E-Posta: sgb_arastirmaizininleri@meb.gov.tr

Unvan : Şube Müdürü

Keş Adresi : meb@hs01.kep.tr

İnternet Adresi: www.sgb.gov.tr

Faks:3124186401

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden **8065-8c3d-3947-ac9b-70d3** kodu ile teyit edilebilir.

• Araştırmanın Yapılacağı Kurum Adı:

- 1-Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı
ORDU / ALTINORDU 19 Eylül Ortaokulu
ORDU / ALTINORDU 75.yıl Cumhuriyet Ortaokulu
ORDU / ALTINORDU İmam Hatip Ortaokulu
ORDU / ALTINORDU Durugöl Ortaokulu
ORDU / ALTINORDU Hamdullah Suphi Tanrıöver Ortaokulu
ORDU / ALTINORDU Gazi Ortaokulu
ORDU / ALTINORDU Mehmet akif Ersoy ortaokulu
ORDU / ALTINORDU Başöğretmen Ortaokulu
ORDU / ALTINORDU Şehit Cüneyt Akkuş Ortaokulu
ORDU / ALTINORDU Ortaokulu
ORDU / ALTINORDU Atatürk Ortaokulu
ORDU / ALTINORDU Yeşilyurt Ahmet Karlıbel Ortaokulu
ORDU / ALTINORDU Yunus Emre Ortaokulu
ORDU / PERŞEMBE Atatürk Ortaokulu
ORDU / PERŞEMBE Gazi Ortaokulu
ORDU / PERŞEMBE Kırılı Ortaokulu
- GİRESUN / MERKEZ Aksu Şehit Hakan Gemici İmam Hatip Ortaokulu
GİRESUN / MERKEZ Mithatpaşa Ortaokulu
GİRESUN /MERKEZ Mustafa Kemal Ortaokulu
- TRABZON /ORTAHİSAR Bener Cordan Ortaokulu
TRABZON / ORTAHİSAR Bedri Rahmi Eyüboğlu Ortaokulu
TRABZON / ORTAHİSAR Cudibey Ortaokulu
TRABZON /ORTAHİSAR Beşirli Borsa İstanbul Ortaokulu
TRABZON / AKÇAABAT [Mevlüt Selami Yardım Ortaokulu](#)
TRABZON / AKÇAABAT [Söğütü Ortaokulu](#)

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]. 2012 yılına mezun oldu. 2017 yılında Resim-İş Öğretmeni olarak atanarak Millî Eğitim Bakanlığı'nda çalışma hayatına başladı. Sırasıyla Gaziantep-Şehitkamil, Ordu-Fatsa 'da görev yaptı. 2022 yılında Ordu – Merkez' de görevine devam etti. 2022 yılından itibaren Ordu Penbe-İzzet Şahin Güzel Sanatlar Lisesinde Görsel Sanatlar Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : [REDACTED]

E-Posta : [REDACTED]